

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

SPRAWOZDANIE Z MONITORINGU SIEDLISKA 3260 NIZINNE I PODGÓRSKIE RZEKI ZE ZBIOROWISKAMI
WŁOSIENICZNIKÓW *RANUNCULION FLUITANTIS*

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska, wprowadzenie

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska, wprowadzenie

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Kod i nazwa rodzaju

3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*

2. Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dane siedlisko

Kontynentalny

3. Koordynatorzy główni: obecny i w poprzednich badaniach

2016-2018: Agnieszka Kolada

2009-2011: Elżbieta Wilk-Woźniak

4. Koordynatorzy krajowi: obecny i w poprzednich badaniach

2016-2018: Agnieszka Pasztaleniec

2009-2011: -

5. Współpracownicy obecni i w poprzednim badaniu

2016-2018: Szymon Jusik, Iga Lewin

2009-2011: Piotr Klimaszyk, Stanisław Rosadziński, Barbara Nagengast, Marek Kraska, Natalia Kuczyńska-Kippen, Ryszard Piotrowicz, Szymon Jusik, Tomasz Zgoła

6. Eksperci lokalni obecni i w poprzednich badaniach

2016-2018: Krzysztof Szoszkiewicz, Daniel Gebler, Karol Pietruczuk, Marta Szwabińska

2009-2011: Barbara Nagengast, Daniel Gebler, Iga Lewin, Krzysztof Szoszkiewicz, Marta Szwabińska, Natalia Kuczyńska-Kippen, Piotr Klimaszyk, Ryszard Piotrowicz

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculon fluitantis*, cała Polska, wprowadzenie

7. Lata i miesiące obecnych i poprzednich badań z informacją, czy jeżeli były istotne różnice w porze badań oraz warunkach pogodowych pomiędzy kolejnymi powtórzeniami badań, mogły one wpłynąć na różnice w wynikach badań:

Monitorowane stanowisko siedliska 3260	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych		Region biogeograficzny	Uwagi
	Poprzednio w latach 2009-2011	Teraz 2016		
3401 Drawa - Mostniki	sierpień 2011	sierpień	CON	
3653 Rurzyca - Krępsko	lipiec 2011	wrzesień	CON	
3774 Piława - Szewcja	lipiec 2011	wrzesień	CON	
3804 Kanał Miejski - Sławno	lipiec 2011	sierpień	CON	
3805 Pokrzywna - ujście	lipiec 2011	sierpień	CON	
3807 Grabowa - Sulechówko	lipiec 2011	sierpień	CON	
3827 Kwacza - Kwakowo	lipiec 2011	sierpień	CON	
3828 Kamienna - Skarszów Dolny	lipiec 2011	sierpień	CON	
3829 Żelkowa Woda - Żelkówko	lipiec 2011	sierpień	CON	
3830 Łupawa - Smołdzino	lipiec 2011	sierpień	CON	
3832 Czarnuszka - Lubawka	lipiec 2011	sierpień	CON	
3833 Bystrzyca Dusznicka - Kłodzko	lipiec 2011	wrzesień	CON	
3834 Wieprza - Stary Kraków	lipiec 2011	sierpień	CON	
3836 Biała Łądecka - Żelazno	lipiec 2011	wrzesień	CON	
3838 Rudnik - Unia	sierpień 2011	sierpień	CON	
3839 Czarnka - Opole Groszowice	sierpień 2011	sierpień	CON	
3842 Prószkowski Potok - Niewodniki	sierpień 2011	sierpień	CON	
3843 Kanał od Stobrawy - Krogulna	sierpień 2011	sierpień	CON	
3844 Płaska - Kołodno	sierpień 2011	sierpień	CON	
3845 Warta - Częstochowa	brak daty kontroli w bazie 2011	sierpień	CON	
3849 Czarna - Sochonie	sierpień 2011	sierpień	CON	
3850 Rospuda - Raczki	sierpień 2011	sierpień	CON	
3851 Czarna Hańcza - Sobolewo	sierpień 2011	sierpień	CON	
3852 Jarka - Jurkiszki	sierpień 2011	sierpień	CON	
3853 Błędzianka - most niedaleko granicy z Rosją	sierpień 2011	sierpień	CON	
3854 Grabiczek - Kolonia Szyldak	sierpień 2011	sierpień	CON	
3855 Czarna - Okonek	lipiec 2011	wrzesień	CON	
3857 Płytnica - Płytnica	lipiec 2011	wrzesień	CON	
3858 Zadrna - Czadrów	lipiec 2011	sierpień	CON	
3859 Bóbr - Błażkowa	lipiec 2011	sierpień	CON	
3860 Lenka - Słońsk	sierpień 2011	sierpień	CON	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

 1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska, wprowadzenie

Monitorowane stanowisko siedliska 3260	Termin przeprowadzenia prac monitoringowych		Region biogeograficzny	Uwagi
	Poprzednio w latach 2009-2011	Teraz 2016		
3861 Bóbr - Siedlęcín	lipiec 2011	sierpień	CON	
3862 Kwisa - Gryfów Śląski	lipiec 2011	sierpień	CON	
3863 Kanał od Białej Łądeckiej - Żelazno	lipiec 2011	wrzesień	CON	
3864 Kończak - Stobnica	lipiec 2011	wrzesień	CON	
3866 Nysa Łużycka - Pieńsk	sierpień 2011	sierpień	CON	
3868 Korzenica - ujście do Pszczynki	wrzesień 2011	wrzesień	CON	
3869 Krztynia - Tęgobórz	wrzesień 2011	sierpień	CON	
3870 Wiercica - Przyrów	wrzesień 2011	wrzesień	CON	
3871 Czarna Wielka - Kolonia Laski	wrzesień 2011	sierpień	CON	
3872 Czarna Mała - Iłowa	wrzesień 2011	sierpień	CON	
3873 Czernica - Czyżówek	wrzesień 2011	sierpień	CON	
3874 Kaczawa - Legnica	wrzesień 2011	sierpień	CON	
3875 Psarski Potok - Łukowice Brzeskie	sierpień 2011	sierpień	CON	
3876 Wel - Fiugajki	sierpień 2011	sierpień	CON	
3877 Biała Łądecka - Odrzychowice Kłodzkie	lipiec 2011	wrzesień	CON	
3878 Raczyna - Otmuchów	sierpień 2011	sierpień	CON	
3879 Rów Antoniów - Jedlice	sierpień 2011	sierpień	CON	
3880 Szum - Górecko Kościelne	sierpień 2011	wrzesień	CON	
3881 Białka - Browarek	wrzesień 2011	wrzesień	CON	
3925 Płociczna	sierpień 2011	wrzesień	CON	
3926 Korytnica	sierpień 2011	sierpień	CON	
3927 Drawa - poniżej ujścia Płocicznej	sierpień 2011	sierpień	CON	
3928 Drawa - Kotlina	sierpień 2011	sierpień	CON	
3931 Drawa - poniżej ujścia Mierzęckiej Strugi	sierpień 2011	wrzesień	CON	
3932 Drawa - Sitnica	sierpień 2011	sierpień	CON	
3933 Drawa - Zatom	sierpień 2011	sierpień	CON	
3983 Biała Lelowska - Koniczpol	wrzesień 2011	wrzesień	CON	
3985 Nysa Kłodzka - Krosnowice Kłodzkie	lipiec 2011	wrzesień	CON	
3988 Stradomka - Częstochowa	wrzesień 2011	sierpień	CON	
3989 Mała Panew - Brusiek	sierpień 2011	sierpień	CON	
4063 Wel - poniżej Jeziora Lidzbarskiego	sierpień 2011	-	CON	Stanowisko usunięte z monitoringu w roku 2016

Na wszystkich badanych stanowiskach siedliska 3260 badania terenowe prowadzone były zgodnie z metodyką, w szczycie sezonu wegetacyjnego (lipiec-wrzesień).

Różnice w terminie badań wynosiły maksymalnie dwa miesiące i nie powinny mieć one wpływu na porównywalność ocen wskaźników.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculon fluitantis*, cała Polska, wprowadzenie

8. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy (cykle np. 2009-2011), ile nowych, ile usuniętych oraz niemonitorowanych w danym etapie (w latach 2016-2019)

Tab. 1. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy badań dla siedliska Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculon fluitantis* 3260, monitoring skończony

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba monitorowanych stanowisk siedliska 3260 w latach			Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Liczba niemonitorowanych (i nieusuniętych)	Uwagi
		W regionie ALP	W regionie CON	RAZEM				
2009-2011	2011	0	71	71	0	0	0	
2016-2018	2016	0	70	70	1	0	0	

Spośród 71 stanowisk, wyznaczonych do badań w obrębie siedliska 3260 w roku 2011, na podstawie badań w 2011 r. jedno stanowisko (Wel – poniżej Jeziora Lidzbarskiego) zostało wskazane do usunięcia. W wyniku badań przeprowadzonych w 2016 roku, spośród 70 badanych stanowisk żadne nie zostało wskazane do usunięcia, zaproponowano natomiast przesunięcie lokalizacji dwóch stanowisk oraz uzupełnienie sieci o około 20 nowych stanowisk, wskazanych do badań w kolejnym cyklu monitoringowym.

Tab. 1A. Liczba obszarów przypadająca na poszczególne etapy badań dla siedliska Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculon fluitantis* 3260, monitoring skończony

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba monitorowanych obszarów z siedliskiem 3260 w latach			Liczba usuniętych	Liczba dodanych	Liczba niemonitorowanych (i nieusuniętych)	Uwagi
		W regionie ALP	W regionie CON	RAZEM				
2009-2011	2011	0	12	12	0	0		
2016-2018	2016	0	12	12	0	0		

Wyznaczone do monitoringu przyrodniczego stanowiska siedliska 3260 reprezentują łącznie 12 obszarów Natura 2000. Stanowiska badane w 2016 roku reprezentowały wszystkie 12 obszarów Natura 2000, przy czym liczba stanowisk w obrębie poszczególnych obszarów była zróżnicowana: PLH320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej (8 stanowisk), PLH220052 Dolina Słupi (3), PLH220038 Dolina Wieprzy i Studnicy (2), PLH260018 Dolina Górnej Pilicy (2), PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy (1), PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej (1), PLH080052 Jeziora Brodzkie (1), PLH200006 Ostoja Knyszyńska (1), PLH220026 Sandr Brdy (1), PLH260001 Dolina Krasnej (1), PLH280001 Dolina Drwęcy (1), PLH280005 Puszcza Romincka (1). Łącznie na obszarach Natura 2000 położone są 23 stanowiska reprezentujące siedlisko 3260.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

1. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska, wprowadzenie

9. Informacja czy była zmieniana metodyka, w tym waloryzacja oraz kiedy i na czym polegała.

W roku 2016 badania stanowisk reprezentujących siedlisko 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* przeprowadzone zostały zgodnie z obowiązującą metodyką z uwzględnieniem erraty, dotyczącej sposobu przeprowadzenia oceny ogólnej, wprowadzonej do tekstu we wrześniu 2015 r. Na podstawie badań z 2016 r. zaproponowana została wstępna modyfikacja metodyki.

10. Informacja o ewentualnym wykorzystaniu wyników z innych projektów

Nie wykorzystywano danych z innych projektów.

11. Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji, ocena właściwego rozmieszczenia stanowisk

W związku z rozległym zasięgiem siedliska na terenie kraju, liczbę stanowisk monitoringowych badaną w 2016 r. (70 stanowisk) należy uznać za minimalną dla właściwej reprezentacji. Wskazane jest powiększenie liczby stanowisk o rzeki, na których stwierdzono występowanie włosieniczników, ale nie są objęte monitoringiem np. Gwda (woj. wielkopolskie), Rega (woj. zachodniopomorskie), Postomia (woj. lubuskie), Nizica (woj. zachodniopomorskie), Bielawka (woj. dolnośląskie), Wykrotnica (woj. dolnośląskie), Iwnica (woj. dolnośląskie), Żeliszowski Potok (woj. dolnośląskie), Lubatka (woj. lubuskie), Bobrownik (woj. lubuskie), Sztoła (woj. małopolskie), Dopływ Białej Nidy (woj. świętokrzyskie), Mażnik (woj. opolskie), Potok Woszczycki (woj. śląskie), Skotawa (woj. pomorskie), Głaźna (woj. pomorskie), Warblewska Struga (woj. pomorskie). Zaleca się także, aby w przypadku największych rzek lokalizować na nich dwa stanowiska badawcze (np. o różnym typie użytkowania strefy przybrzeżnej, o innej charakterystyce hydromorfologicznej). Łącznie, wskazane jest rozszerzenie sieci monitoringu siedliska 3260 o około 20 nowych stanowisk.

12. Informacja o liczbie działek prywatnych

W obrębie siedliska 3260 nie zidentyfikowano stanowisk położonych na terenach prywatnych. Zgodnie z polskim prawem, wszystkie wody płynące należą do Skarbu Państwa i pozostają w gestii Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz regionalnych zarządów gospodarki wodnej.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculon fluitantis* w regionie kontynentalnym2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculon fluitantis* w regionie kontynentalnym

II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISKA

Tab. 2 Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculon fluitantis* 3260 – monitoring skończony

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	OCENA stanu siedliska przyrodniczego 3260 na stanowiskach								Suma monitorowanych stanowisk	
		Liczba stanowisk z daną oceną									
		FV		U1		U2		XX		poprzednio	teraz
		poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz		
		w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016
Powierzchnia		57	53	12	10	2	7	0	0	71	70
Specyficzna struktura i funkcje	<u>Gatunki charakterystyczne</u>	50	25	15	34	6	11	0	0	71	70
	<u>Gatunki włosieniczników</u>	63	61	6	2	2	7	0	0	71	70
	<u>Materiał dna koryta</u>	58	53	10	11	2	6	0	0	70	70
	<u>Ocena stanu ekologicznego JCWP</u>	67	60	4	7		3	0	0	71	70
	<u>Pokrycie transektu przez moczarkę kanadyjską (<i>Elodea canadensis</i>)</u>	53	53	16	14	2	3	0	0	71	70
	<u>Przepływy</u>	50	54	15	11	6	5	0	0	71	70
	<u>Spiętrzenie wód rzeki</u>	62	65	7	2	2	3	0	0	71	70
	<u>Wskaźnik naturalności siedliska (HQA)</u>	27	33	32	21	12	16	0	0	71	70
	<u>Wskaźnik przekształcenia siedliska (HMS)</u>	43	45	14	14	14	11	0	0	71	70
	<u>Obce gatunki inwazyjne</u>	62	66	5	2	4	2	0	0	71	70
	<u>Naturalne elementy morfologiczne</u>	49	45	14	16	8	9	0	0	71	70
	<u>Zacienienie rzeki</u>	56	56	10	8	5	6	0	0	71	70
	<u>Ścieki</u>	64	58	7	11		1	0	0	71	70
	Parametr Specyficzna struktura i funkcje		50	44	15	19	6	7	0	0	71
Perspektywy ochrony		30	32	29	26	12	12	0	0	71	70
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		47	18	22	35	2	17	0	0	71	70

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Tab. 2A1 Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów łącznie na tych stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* 3260 - monitoring skończony

Nazwa parametru/ Stan ochrony	ZMIANY OCEN siedliska 3260								Suma stanowisk
	Liczba stanowisk z daną zmianą, w tym rzeczywistą								
	poprawa			pogorszenie			inne zmiany (dotyczy tylko badań)	brak zmian	
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Parametr Powierzchnia	7	0	7	9	4	13	0	50	70
Parametr Specyficzna struktura i funkcje	8	0	8	10	3	13	0	49	70
Parametr Perspektywy ochrony	8	0	8	1	2	3	0	59	70
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	1	0	1	34	6	40	0	29	70
UWAGI									

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Tab. 2A2 Podsumowanie zmian ocen wskaźników łącznie na tych stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla typu siedliska przyrodniczego Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* 3260 - monitoring skończony

Nazwa parametru/ Nazwa wskaźnika		ZMIANY OCEN siedliska 3260								Suma stanowisk
		Liczba stanowisk z daną zmianą, w tym rzeczywistą								
		poprawa			pogorszenie			inne zmiany (dotyczy tylko badań)	brak zmian	
		o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Parametr Specyficzna struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	7	0	7	29	4	33	0	30	71
	Gatunki włosieniczników	5	0	5	3	5	8	0	57	71
	Pokrycie transektu przez moczarkę kanadyjską (<i>Elodea canadensis</i>)	6	0	6	6	0	6	0	58	71
	Przepływy	8	3	11	5	2	7	0	52	71
	Materiał dna koryta	5	0	5	4	5	9	0	55	71
	Spiętrzenie wód rzeki	5	0	5		1	1	0	64	71
	Wskaźnik naturalności siedliska (HQA)	14	0	14	10	1	11	0	45	71
	Wskaźnik przekształcenia siedliska (HMS)	10	1	11	4	1	5	0	54	71
	Ocena stanu ekologicznego JCWP	4	0	4	7	3	10	0	56	71
	Obce gatunki inwazyjne	4	3	7	1	1	2	0	61	71
	Naturalne elementy morfologiczne	8	1	9	10	2	12	0	49	71
	Zacienienie rzeki	5	0	5	5	0	5	0	60	71
	Ścieki	2	0	2	7	1	8	0	60	71
Podsumowanie	46	7	53	54	13	67	0	70	71	
UWAGI										

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

II.A.1. WSKAŹNIKI STANU OCHRONY, AKTUALNE ODDZIAŁYWANIA I PRZEWIDYWANE ZAGROŻENIA NA STANOWISKACH

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników Struktury i funkcji siedliska na stanowiskach

Na ocenę parametru Specyficzna struktura i funkcje siedliska 3260 składa się 13 wskaźników, z których dziewięć jest kardynalnych, a cztery pomocnicze (wskaźniki kardynalne podkreślone). Wśród wskaźników parametru, zarówno kardynalnych, jak i pomocniczych są wskaźniki biotyczne, pozwalające ocenić kondycję zespołu roślinnego (Gatunki charakterystyczne, Gatunki włosieniczników, Pokrycie transektu przez moczarkę kanadyjską oraz Obce gatunki inwazyjne), wskaźniki mówiące o uwarunkowaniach hydromorfologicznych siedliska na stanowisku (Przepływy, Materiał dna koryta, Spiętrzenie wód rzeki, Naturalne elementy morfologiczne, Zacienienie rzeki), jak również wskaźniki syntetyczne, o charakterze kumulatywnych indeksów, stosowane w rutynowym monitoringu wód w ramach PMŚ (Wskaźnik naturalności siedliska HQA, Wskaźnik przekształcenia siedliska HMS, Ocena stanu ekologicznego). Jeden wskaźnik pomocniczy (ścieki) jest elementem oceny zagrożenia siedliska na stanowisku.

- **Gatunki charakterystyczne**: Na podstawie badań przeprowadzonych w 2016 roku, 64% stanowisk zostało ocenionych, jako niezadawalające lub złe pod względem występowania gatunków charakterystycznych (34 stanowiska ocenione na U1, 11 na U2 pod względem tego wskaźnika). Spośród wszystkich wskaźników parametru, właśnie ten wskaźnik wykazywał największy stopień pogorszenia w porównaniu z badaniami poprzednimi. W roku 2016 tylko 25 stanowisk zostało ocenionych na FV (36% całej puli stanowisk siedliska 3260), podczas gdy w roku 2011 stanowisk takich było aż 50 (70% stanowisk). Wskaźnik ten wykazywał największą dynamikę zmian pomiędzy dwoma okresami badań, gdyż zaledwie 30 stanowisk (43%) zachowało tę samą ocenę wskaźnika między rokiem 2011 a 2016, a aż 33 stanowiska (47%) wykazało pogorszenie oceny.
- **Gatunki włosieniczników**: Pod względem tego wskaźnika 87% stanowisk wykazywało właściwy stan zachowania (ocena FV na 61 stanowiskach) i tylko na 13% stanowisk stan ten był niezadawalający (dwa stanowiska ocenione na U1) lub zły (siedem stanowisk na U2). Niezadawalający stan wskaźnika wynikał ze zmniejszenia się powierzchni włosieniczników na stanowisku, zły natomiast z całkowitego wycofania się tego rodzaju ze stanowiska. W porównaniu z badaniami przeprowadzonymi w 2011 roku, udział stanowisk w stanie właściwym pod względem tego wskaźnika w zasadzie nie zmienił się (89% stanowisk poprzednio w stosunku do 87% obecnie), odnotowano natomiast istotny spadek liczby i udziału stanowisk w stanie U1 przy jednoczesnym wzroście liczby i udziału stanowisk w stanie złym (U2). Wskaźnik ten w skali całej puli stanowisk siedliska 3260 wykazywał stosunkowo niewielką zmienność, gdyż aż 82% stanowisk zachowało tę samą ocenę pomiędzy dwoma analizowanymi okresami badań.
- **Pokrycie transektu przez moczarkę kanadyjską (*Elodea canadensis*)**: Pod względem tego wskaźnika ¾ stanowisk wykazywało właściwy stan zachowania (ocena FV na 53 stanowiskach) i tylko na 17% stanowisk stan ten był niezadawalający (14 stanowisk ocenionych na U1) lub zły (trzy stanowiska na U2). W

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis* w regionie kontynentalnym

porównaniu z badaniami przeprowadzonymi w 2011 roku, proporcja stanowisk w poszczególnym stanie zachowania pod względem tego wskaźnika w zasadzie nie zmieniła się i wynosiła 75:22:3% w stanie odpowiednio FV, U1 i U2 w roku 2011 oraz 76:20:4% w roku 2016. Wskaźnik ten wykazywał stosunkowo niewielką zmienność, gdyż aż 83% stanowisk zachowało tę samą ocenę pomiędzy dwoma analizowanymi okresami badań.

- **Przepływy:** Właściwy przepływ wód w korycie rzeczonym stwierdzono na 77% stanowisk (ocena FV na 54 stanowiskach), podczas gdy na 11 stanowiskach (16%) przepływ oceniony został jako niewłaściwy (<40% typów przepływów szybkich), a na pięciu stanowiskach (7%) jako zły (nurt spowolniony, sprzyjający zamuleni, <10% szybkich typów przepływów). Pod względem tego parametru stanowiska wykazywały lepszy stan niż w badaniach poprzednich, kiedy to stwierdzono niezadowalający lub zły stan na odpowiednio 15 i sześciu stanowiskach, a stan właściwy na 50 (70%). Odpowiednio szybki przepływ wód determinuje właściwy, gruboziarnisty substrat dna i zapobiega zamuleni koryta rzeczego, co prowadzi do eliminacji roślinności charakterystycznej siedliska.
- **Materiał dna koryta:** Z przepływem wód rzecznych powiązany jest materiał dna koryta rzeczego, który w rzekach włosienicznikowych powinien charakteryzować się grubym uziarnieniem. Na stanowiskach badanych w 2016 roku właściwy materiał dna stwierdzono w 76% przypadków, natomiast na 11 stanowiskach wskaźnik był niezadowalający (ocena U1) a na sześciu zły (powyżej 20% mulistego materiału dna). W stosunku do badań poprzednich, pogorszenie tego wskaźnika odnotowano na dziewięciu stanowiskach, a poprawę na pięciu.
- **Spiętrzenie wód rzeki:** Pod względem tego wskaźnika 93% stanowisk wykazywało właściwy stan zachowania (ocena FV na 65 stanowiskach) i tylko na 13% stanowisk stan ten był niezadowalający (siedem stanowisk ocenione na U1) lub zły (dwa stanowisk na U2). W porównaniu z badaniami przeprowadzonymi w roku 2011 wskaźnik ten okazał się bardzo stabilny, gdyż tylko 5 stanowisk zmieniło ocenę, w tym pięć poprawiło, a jedno pogorszyło. Ponad 90% stanowisk zachowało ocenę wskaźnika taką samą jak w poprzednim badaniu.
- **Wskaźnik naturalności siedliska (HQA):** Pod względem naturalności siedliska, udział stanowisk w poszczególnych klasach stanu ochrony był stosunkowo zrównoważony i wynosił 47% stanowisk ocenionych na FV, 30% ocenionych na U1 oraz 23% na U2. Wskaźnik ten charakteryzował się dużą dynamiką wartości pomiędzy dwoma okresami badań, gdyż jedynie 45 stanowisk (64%) utrzymało wcześniejszą ocenę, natomiast aż na 14 odnotowano jego poprawę a na 11 pogorszenie. Może to wskazywać na znaczną labilność wskaźnika. Zmienność ta nie była odzwierciedlona w innych wskaźnikach parametru Specyficzna struktura i funkcje.
- **Wskaźnik przekształcenia siedliska (HMS):** Pod względem stopnia przekształcenia siedliska 64% stanowisk zostało ocenionych jako właściwe (ocena FV na 45 stanowiskach), 20% jako niezadowalające (20% stanowisk z oceną U1), a 16% stanowisk jako złe (11 stanowisk ocenionych na U2). Podobnie jak w przypadku wskaźnika HQA, wskaźnik HMS charakteryzował się dość dużą dynamiką wartości pomiędzy dwoma okresami badań, co może to wskazywać na znaczną labilność wskaźnika. Zmienność ta nie była odzwierciedlona w innych wskaźnikach parametru Specyficzna struktura i funkcje.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

- **Ocena stanu ekologicznego JCWP:** Wskaźnik ten jest syntetycznym indeksem biotycznym, wyrażającym stan ekologiczny ekosystemu na podstawie makrofitów i stosowanym w rutynowym monitoringu wód powierzchniowych w ramach PMŚ. Pod względem tego wskaźnika aż 86% stanowisk wykazywało właściwy stan ochrony (ocena FV = stan ekologiczny dobry lub bardzo dobry), 10% stan niezadowolający (ocena U1 = stan ekologiczny umiarkowany), a 4% stan zły (ocena U2 = stan ekologiczny słaby bądź zły). Wskaźnik ten wykazywał niepokojące pogorszenie w stosunku do badań poprzednich, gdyż stan ekologiczny aż 10 stanowisk uległ pogorszeniu w stosunku do roku 2011, a tylko na czterech odnotowano poprawę.
- **Obce gatunki inwazyjne:** Wskaźnik ten ma charakter pomocniczy, ale został oceniony na wszystkich stanowiskach w obu okresach badań. W 2016 roku zły lub niezadowolający stan pod względem tego wskaźnika odnotowano tylko na czterech stanowiskach (dwa ocenione na U1 i dwa na U2), podczas gdy na pozostałych 66 stanowiskach nie odnotowano zagrożenia obcymi gatunkami inwazyjnymi (ocena FV). Wskaźnik ten w 2016 roku wykazywał poprawę w stosunku do badań ubiegłych, ponieważ w roku 2011 problem gatunków inwazyjnych został odnotowany na ośmiu stanowiskach.
- **Ścieki:** Wskaźnik ten ma charakter pomocniczy, ale został oceniony na wszystkich stanowiskach w obu okresach badań. W 2016 roku problem występowania ścieków odnotowano na 11 stanowiskach. Oznaczało to pogorszenie stanu, gdyż w roku 2011 ścieki odnotowano tylko na sześciu stanowiskach.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla siedliska przyrodniczego na stanowiskach

Aktualnymi oddziaływaniami, które zostały zidentyfikowane na największej liczbie stanowisk badanych w 2016 roku były oddziaływania związane z działalnością rolniczą (głównie wykaszanie traw, wypas zwierząt hodowlanych nad brzegami rzek oraz występowanie pól uprawnych w bezpośrednim otoczeniu rzeki, odnotowane na ponad połowie stanowisk, zazwyczaj z dużym nasileniem i o znacznym wpływie negatywnym), presja ze strony terenów zurbanizowanych, jak rozbudowa zabudowy rozproszonej nad brzegami rzek, rozwój infrastruktury komunikacyjnej oraz związane z tym ścieki (notowane na około 30% stanowisk z dużym lub umiarkowanym wpływem negatywnym), oraz leśnictwo w rozumieniu prowadzonej gospodarki leśnej w bezpośrednim otoczeniu rzeki (27% stanowisk). Pozostałe oddziaływania (około 30 innych wydzieleni) występowały sporadycznie, na 1-3 stanowiskach. W porównaniu z badaniami siedliska, przeprowadzonymi w roku 2011, zestaw najważniejszych oddziaływań w zasadzie się nie zmienił, gdyż te same typy presji zostały zidentyfikowane jako najistotniejsze w obu okresach badań, a ich wpływ został oceniony bardzo podobnie. Zwraca natomiast uwagę znaczny wzrost liczby zidentyfikowanych oddziaływań w porównaniu z badaniami poprzednimi (22 typy oddziaływań zidentyfikowanych w 2011 r. versus 33 zidentyfikowane w roku 2016, przy czym znakomita większość nowozidentyfikowanych oddziaływań pojawia się sporadycznie, na 1-2 stanowiskach). Porównanie to nie musi oznaczać rzeczywistego wzrostu liczby oddziaływań zagrażających na siedlisku i może wynikać z różnej metodyki i dokładności badań pomiędzy badaniami. Oceny oddziaływań i zagrożeń na stanowisku mają charakter bardzo subiektywny i mogą być przeprowadzone z bardzo różną dokładnością, co znacząco ogranicza wiarygodność takich porównań pomiędzy okresami badań.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Na ponad połowie stanowisk siedliska 3260 (43 stanowiska, co stanowi 61% wszystkich badanych w 2016 roku) odnotowano wzrost intensywności oddziaływań w stosunku do badań ubiegłych, podczas gdy na połowie (33 stanowiska) odnotowano poprawę/spadek intensywności oddziaływań. Należy tu podkreślić, że oceny oddziaływań i zagrożeń na stanowisku mają charakter bardzo subiektywny i mogą być przeprowadzone z bardzo różną dokładnością, co znacząco ogranicza wiarygodność takich porównań pomiędzy okresami badań.

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla siedliska na stanowiskach.

Jako główne przewidywane zagrożenia dla siedliska 3260 zidentyfikowano przede wszystkim rozwój terenów zurbanizowanych i infrastruktury komunikacyjnej oraz cały szereg presji związanych z tą kategorią zagrożeń (wzrost udziału różnego typu zabudowy zwartej lub rozproszonej, rozwój sieci komunikacyjnych, wzrost zagrożenia ściekami z terenów zurbanizowanych). W porównaniu z badaniami, przeprowadzonymi w roku 2011, obecnie wskazano te same zagrożenia z oszacowaniem ich intensywności na podobnym poziomie. Zwraca natomiast uwagę istotny wzrost liczby zidentyfikowanych zagrożeń w porównaniu z badaniami poprzednimi (23 typy zagrożeń zidentyfikowanych w 2011 r. versus 36 zidentyfikowanych w roku 2016, przy czym znakomita większość nowozidentyfikowanych zagrożeń pojawia się sporadycznie, na 1-2 stanowiskach). Porównanie to nie musi oznaczać rzeczywistego wzrostu liczby zagrożeń oddziałujących na siedlisko i może wynikać z różnej metodyki i dokładności badań pomiędzy badaniami. Oceny oddziaływań i zagrożeń na stanowisku mają charakter bardzo subiektywny i mogą być przeprowadzone z bardzo różną dokładnością, co znacząco ogranicza wiarygodność takich porównań pomiędzy okresami badań.

Na ponad połowie stanowisk siedliska 3260 (43 stanowiska, co stanowi 61% wszystkich badanych w 2016 roku) odnotowano wzrost intensywności przewidywanych zagrożeń w stosunku do badań ubiegłych, podczas gdy na połowie (33 stanowiska) odnotowano poprawę/spadek intensywności zagrożeń. Brak zmian intensywności zagrożenia przewidziano jedynie w przypadku siedmiu stanowisk (10%). Należy tu podkreślić, że oceny oddziaływań i zagrożeń na stanowisku mają charakter bardzo subiektywny i mogą być przeprowadzone z bardzo różną dokładnością, co znacząco ogranicza wiarygodność takich porównań pomiędzy okresami badań.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

II.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY NA STANOWISKACH**1. Stan i zmiany w czasie parametru Powierzchnia siedliska na stanowiskach**

Parametr wykazywał ogólnie dobry stan zachowania w obu okresach badawczych (odpowiednio, 80 i 76% stanowisk ocenionych na FV), jakkolwiek w roku 2016 odnotowano pogorszenie oceny tego parametru na 13 stanowiskach (na 11 z FV na U1 lub U2 i na dwóch z U1 na U2). Niekorzystne zmiany powierzchni siedliska wynikały ze spadku udziału i pokrycia gatunków włosieniczników na stanowiskach, nawet do całkowitego ich wycofywania się (oceny U2). Przyczyną takiego stanu były pogorszone warunki siedliskowe w korycie rzeczonym (głównie zmiany hydromorfologiczne, rzadziej spadek jakości wód), a także naturalna dynamika zbiorowisk włosieniczników w wodach płynących. Na siedmiu stanowiskach odnotowano poprawę tego parametru, we wszystkich przypadkach z U1 na FV (wzrost pokrycia włosienicznikami). Pozostałe 50 stanowisk zachowało ocenę z roku 2011 (45 stanowisk ocenionych na FV, trzy na U1 oraz jedno na U2).

2. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcja siedliska na stanowiskach

: Pod względem tego parametru siedlisko 3260 reprezentuje wszystkie trzy stany zachowania w proporcjach 63% stanowiska ocenionych na FV, 27 na U1 oraz 10 na U2. W ujęciu całościowym, parametr wykazywał się stosunkowo wysoką stabilnością ocen pomiędzy dwoma okresami badań, gdzie stosunek stanowisk ocenionych na FV w 2011 i 2016 r. wynosił odpowiednio 70 i 63%, na U1 21 i 27%, a na U2 8 i 10%. W 2016 roku 13 stanowisk zostało ocenionych na podstawie tego parametru gorzej niż w badaniach poprzednich (głównie pogorszenie z FV na U1 lub U2), natomiast na ośmiu stanowiskach zanotowano poprawę tego parametru o jeden stopień (z U1 na FV na sześciu stanowiskach i z U2 na U1 na dwóch stanowiskach). Spośród 70 stanowisk, badanych w 2016 roku, 49 (70%) zachowało ocenę parametru niezmienną w stosunku do poprzedniego badania.

3. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na stanowiskach

: Parametr wykazuje umiarkowanie zadowalający stan w obrębie siedliska 3260, gdyż tylko nieco poniżej połowy badanych stanowisk wykazywało właściwe perspektywy ochrony, natomiast aż 38 stanowisk (54% spośród badanych w 2016 r.) zostało ocenionych, jako w stanie niezadowalającym lub złym pod względem perspektywy ochrony, co w krótkiej perspektywie czasowej może prowadzić do degradacji siedliska. Czynnikiem w największym stopniu wpływającymi na obniżenie tego parametru w rzekach włosienicznikowych było zagrożenie związane z dopływem ścieków z punktowych źródeł zanieczyszczeń oraz obniżenie poziomu wód (z wyschnięciem koryta rzeczynego włącznie) na skutek suszy hydrologicznej lub niekorzystnych działań antropogenicznych w zlewni rzeki.

4. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na stanowiskach

: W puli 70 stanowisk siedliska 3260, badanych w 2016 roku, 26% zostało ocenionych jako we właściwym stanie ochrony (18 stanowisk z oceną FV), połowa jako w stanie niezadowalającym (35 stanowisk z oceną U1) i 24% jako w stanie złym (17 stanowisk z oceną U2). Zdecydowanie najczęstszą przyczyną złej oceny większości stanowisk

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis* w regionie kontynentalnym

była obniżona ocena parametru Specyficzna struktura i funkcje, wynikająca najczęściej ze niezadowalającej lub złej kondycji roślinności charakterystycznej (U2 parametru Specyficzna struktura i funkcje). Na kilku stanowiskach odnotowano całkowitą degradację siedliska pod względem wszystkich lub większości ocenianych parametrów (stanowiska Czarnka - Opole Groszowice, Kanał od Stobrawy – Krogulna czy Rów Antoniów - Jedlice). W porównaniu z poprzednimi badaniami siedliska, obserwowano bardzo rażący spadek liczby i udziału stanowisk we właściwym stanie zachowania (z 47 stanowisk ocenionych na FV w roku 2011 do zaledwie 18 w roku 2016), oraz wzrost liczby i udziału stanowisk w stanie niewłaściwym (odpowiednio 22 i 35 stanowisk ocenionych na U1 w tych dwóch okresach) oraz złym (wzrost liczby stanowisk ocenionych na U2 w 2011 r. z 2 do aż 17 w roku 2016). Należy tu jednak podkreślić, że to pozornie drastyczne pogorszenie się stanu zachowania siedliska 3260, wynikało w dużej mierze z zastosowania erraty, wprowadzającej zmianę do metodyki wyprowadzania ocen ogólnych zgodnie z zasadą „najgorszy decyduje”. Wprowadzenie nowej metody wyprowadzania oceny spowodowało obniżenie ocen aż na 29 stanowiskach (które byłyby ocenione wyżej, gdyby stosować dotychczasową metodę oceny), w tym 20 z FV na U1 oraz dziewięciu z FV lub U1 na U2. Jednocześnie stosowanie nowej procedury powoduje, że drastyczne zmiany stanu ochrony widoczne na poziomie oceny ogólnej nie są w pełni odzwierciedlone na poziomie ocen dla poszczególnych parametrów (te same oceny parametrów mogą dawać różną ocenę ogólną w dwóch okresach badań). **Oznacza to, że wprowadzenie nowego sposobu oceny stanu ochrony siedliska 3260 czyni porównanie ocen pomiędzy dwoma okresami badań wysoce niewiarygodnym.**

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

 2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

II.B. POZOSTAŁE TABELY NA POZIOMIE STANOWISKA

 Tab. 3 Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla siedliska przyrodniczego Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* 3260, monitoring skończony

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Oceny dla poszczególnych stanowisk dla siedliska 3260							
						Powierzchnia		Specyficzna struktura i funkcje		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
						poprzedni	teraz	poprzedni	teraz	poprzedni	teraz	poprzedni	teraz
						2009-2011	2016	2009-2011	2016	2009-2011	2016	2009-2011	2016
1.	PLH020050	Dolina Dolnej Kwisy	lubuskie Bory Dolnośląskie	3993	Kwisa - Trzebów	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
2.	PLH020086	Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej	dolnośląskie Bory Dolnośląskie	3866	Nysa Łużycka - Pieńsk	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV	U1
3.	PLH080052	Jeziora Brodzkie	lubuskie Kotlina Zasięcka	4082	Rów otaczający Staw Nabłocie	FV	FV	U1	U2	FV	FV	FV	U2
4.	PLH200006	Ostoja Knyszyńska	podlaskie Wysoczyzna Białostocka	3844	Płoska - Kołodno	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
5.	PLH220026	Sandr Brdy	pomorskie Równina Charzykowska	4006	Kulawa - Wawrzonowo, Łaska	U2	U2	FV	U1	FV	FV	U2	U2
6.	PLH220038	Dolina Wieprzy i Studnicy	pomorskie Wysoczyzna Polanowska	3805	Pokrzywna - ujście	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
7.	PLH220038	Dolina Wieprzy i Studnicy	zachodniopomorskie Równina Słupska	3834	Wieprza - Stary Kraków	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV	U1
8.	PLH220052	Dolina Słupi	pomorskie Równina Słupska	3827	Kwacza - Kwakowo	FV	FV	FV	U1	U1	FV	FV	U1
9.	PLH220052	Dolina Słupi	pomorskie Równina Słupska	3828	Kamienna - Skarszów Dolny	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
10.	PLH220052	Dolina Słupi	pomorskie Równina Słupska	3829	Żelkowa Woda - Żelkówko	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Lp	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Oceny dla poszczególnych stanowisk dla siedliska 3260							
						Powierzchnia		Specyficzna struktura i funkcje		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
						poprzedni o	teraz	poprzedni o	teraz	poprzedni o	teraz	poprzedni o	teraz
						2009-2011	2016	2009-2011	2016	2009-2011	2016	2009-2011	2016
11.	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie Płaskowyż Suchedniowski	3998	Krasna - Modrzewina	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV	U1
12.	PLH260018	Dolina Górnej Pilicy	śląskie Niecka Włoszczowska	3869	Krztynia - Tęgobórz	U1	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
13.	PLH260018	Dolina Górnej Pilicy	śląskie Niecka Włoszczowska	3983	Biała Lelowska - Koniecpol	FV	FV	FV	FV	U1	U1	FV	U1
14.	PLH280001	Dolina Drwęcy	warmińsko-mazurskie Garb Lubawski	3854	Grabiczek - Kolonia Szydłak	U1	U1	FV	FV	FV	FV	FV	U1
15.	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie Puszcza Romincka	3853	Błędzianka - most niedaleko granicy z Rosją	U1	U1	FV	FV	FV	FV	FV	U1
16.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Drawska	3401	Drawa - Mostniki	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
17.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Drawska	3925	Płociczna	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV	U1
18.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Drawska	3928	Drawa - Kotlina	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
19.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Drawska	3931	Drawa - poniżej ujścia Mierzęckiej Strugi	U1	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
20.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	lubuskie Równina Drawska	3932	Drawa - Sitnica	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Lp	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Oceny dla poszczególnych stanowisk dla siedliska 3260							
						Powierzchnia		Specyficzna struktura i funkcje		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
						poprzedni o	teraz	poprzedni o	teraz	poprzedni o	teraz	poprzedni o	teraz
						2009-2011	2016	2009-2011	2016	2009-2011	2016	2009-2011	2016
21.	PLH320046	Uroczyńska Puszczy Drawskiej	wielkopolskie Równina Drawska	3927	Drawa - poniżej ujścia Płocicznej	FV	FV	FV	FV	U1	FV	FV	FV
22.	PLH320046	Uroczyńska Puszczy Drawskiej	zachodniopomorskie Równina Drawska	3926	Korytnica	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
23.	PLH320046	Uroczyńska Puszczy Drawskiej	zachodniopomorskie Równina Drawska	3933	Drawa - Zatom	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
24.			dolnośląskie Góry Kaczawskie	3861	Bóbr - Siedlęcín	FV	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV
25.			dolnośląskie Góry Kamienne	3832	Czarnuszka - Lubawka	FV	U1	FV	U2	U2	U2	FV	U2
26.			dolnośląskie Góry Kamienne	3858	Zadrna - Czadrów	FV	FV	FV	FV	U1	U1	FV	U1
27.			dolnośląskie Góry Kamienne	3859	Bóbr - Błażkowa	FV	FV	FV	FV	U1	U1	FV	U1
28.			dolnośląskie Góry Złote	3836	Biała Łądecka - Żelazno	FV	FV	FV	FV	U1	U1	FV	U1
29.			dolnośląskie Góry Złote	3863	Kanał od Białej Łądeckiej - Żelazno	FV	FV	U2	U1	U2	U1	U1	U1
30.			dolnośląskie Góry Złote	3877	Biała Łądecka - Odrzychowice Kłodzkie	FV	FV	U1	U1	U1	U1	FV	U1
31.			dolnośląskie Kotlina Kłodzka	3833	Bystrzyca Dusznicka - Kłodzko	FV	FV	FV	FV	U1	U1	FV	U1
32.			dolnośląskie Kotlina Kłodzka	3985	Nysa Kłodzka - Krosnowice Kłodzkie	FV	FV	FV	FV	U1	U1	FV	U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Lp	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Oceny dla poszczególnych stanowisk dla siedliska 3260							
						Powierzchnia		Specyficzna struktura i funkcje		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
						poprzedni o	teraz	poprzedni o	teraz	poprzedni o	teraz	poprzedni o	teraz
						2009-2011	2016	2009-2011	2016	2009-2011	2016	2009-2011	2016
33.			dolnośląskie Pogórze Izerskie	3862	Kwisa - Gryfów Śląski	FV	FV	FV	FV	U2	U2	FV	U2
34.			dolnośląskie Równina Legnicka	3874	Kaczawa - Legnica	FV	FV	U1	U1	U2	U2	U1	U2
35.			lubelskie Równina Biłgorajska	3880	Szum - Górecko Kościelne	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
36.			lubuskie Bory Dolnośląskie	3871	Czarna Wielka - Kolonia Łaski	U1	U1	FV	FV	U1	FV	U1	U1
37.			lubuskie Bory Dolnośląskie	3872	Czarna Mała - Iłowa	U1	U2	U1	FV	U2	U2	U1	U2
38.			lubuskie Bory Dolnośląskie	3873	Czernica - Czyżówek	FV	U1	FV	U1	U2	U1	FV	U1
39.			lubuskie Kotlina Gorzowska	3860	Lenka - Słońsk	FV	FV	FV	U1	FV	FV	FV	U1
40.			lubuskie Kotlina Zasięcka	4080	Wodra	FV	FV	FV	U1	FV	FV	FV	U1
41.			lubuskie Obniżenie Nowosolskie	4084	Kurka (Górzynka)	FV	U2	U2	U2	U1	U1	U1	U2
42.			łódzkie Niecka Włoszczowska	3995	Liswarta - Kule	U1	FV	FV	FV	U1	U1	U1	U1
43.			opolskie Dolina Nysy Kłodzkiej	4025	Biała Głuchołaska - Przełęk	FV	FV	FV	FV	U1	U1	FV	U1
44.			opolskie Obniżenie Otmuchowskie	3878	Raczyna - Otmuchów	FV	FV	U2	U1	U1	U1	U1	U1
45.			opolskie Pradolina Wrocławska	3842	Prószkowski Potok - Niewodniki	FV	FV	U1	FV	U2	U2	U1	U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Oceny dla poszczególnych stanowisk dla siedliska 3260							
						Powierzchnia		Specyficzna struktura i funkcje		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
						poprzedni o	teraz	poprzedni o	teraz	poprzedni o	teraz	poprzedni o	teraz
						2009-2011	2016	2009-2011	2016	2009-2011	2016	2009-2011	2016
46.			opolskie Równina Grodkowska	3875	Psarski Potok - Łukowice Brzeskie	FV	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1
47.			opolskie Równina Opolska	3839	Czarnka - Opole Groszowice	FV	U2	U2	U2	U2	U2	U1	U2
48.			opolskie Równina Opolska	3843	Kanał od Stobrawy - Krogulna	FV	U2	FV	U2	FV	U2	FV	U2
49.			opolskie Równina Opolska	3879	Rów Antoniów - Jedlice	U1	FV	U2	U2	FV	U2	U1	U2
50.			podlaskie Równina Augustowska	3850	Rospuda - Raczki	FV	FV	FV	FV	U1	U1	FV	U1
51.			podlaskie Równina Augustowska	3851	Czarna Hańcza - Sobolewo	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
52.			podlaskie Wysoczyzna Białostocka	3849	Czarna - Sochonie	U1	U2	FV	U1	U1	FV	U1	U2
53.			pomorskie Wysoczyzna Damnicka	3830	Łupawa - Smółdzino	FV	FV	U1	FV	U1	FV	U1	FV
54.			śląskie Obniżenie Górnej Warty	3845	Warta - Częstochowa	FV	FV	U1	FV	U2	U2	U1	U2
55.			śląskie Obniżenie Górnej Warty	3988	Stradomka - Częstochowa	FV	FV	FV	U1	U2	U2	FV	U2
56.			śląskie Próg Lelowski	3870	Wiercica - Przyrów	FV	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1
57.			śląskie Próg Lelowski	3881	Białka - Browarek	FV	U2	FV	U2	U1	U1	FV	U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Lp	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Oceny dla poszczególnych stanowisk dla siedliska 3260							
						Powierzchnia		Specyficzna struktura i funkcje		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
						poprzedni o	teraz	poprzedni o	teraz	poprzedni o	teraz	poprzedni o	teraz
						2009-2011	2016	2009-2011	2016	2009-2011	2016	2009-2011	2016
58.			śląskie Równina Opolska	3989	Mała Panew - Brusiek	U1	FV	FV	FV	U1	U1	U1	U1
59.			śląskie Równina Pszczyńska	3868	Korzenica - ujście do Pszczyńki	FV	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1
60.			warmińsko-mazurskie Garb Lubawski	4063	Wel - poniżej Jeziora Lidzbarskiego	U2	Stanowisko o usunięciu z monitoringu	U2	Stanowisko o usunięciu z monitoringu	FV	Stanowisko o usunięciu z monitoringu	U2	Stanowisko o usunięciu z monitoringu
61.			warmińsko-mazurskie Puszcza Romincka	3852	Jarka - Jurkiszki	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
62.			warmińsko-mazurskie Równina Kurpiowska	4022	Pisa - Wincenta	FV	FV	FV	U1	U1	FV	FV	U1
63.			warmińsko-mazurskie Równina Urszulewska	3876	Wel - Fiugajki	FV	FV	FV	FV	U1	U1	FV	U1
64.			wielkopolskie Dolina Gwdy	3653	Rurzyca - Krępsko	FV	FV	FV	U1	U1	U1	FV	U1
65.			wielkopolskie Dolina Gwdy	3774	Piława - Szwecja	U1	FV	FV	FV	U1	U1	U1	U1
66.			wielkopolskie Dolina Gwdy	3857	Płytnica - Płytnica	FV	FV	FV	FV	FV	U1	FV	U1
67.			wielkopolskie Kotlina Gorzowska	3864	Kończak - Stobnica	U1	FV	U1	FV	U1	U1	U1	U1
68.			wielkopolskie Pojezierze Szczecińskie	3855	Czarna - Okonek	FV	FV	U1	U1	U2	U2	U1	U2
69.			wielkopolskie Równina Wrzesińska	3838	Rudnik - Unia	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Oceny dla poszczególnych stanowisk dla siedliska 3260							
						Powierzchnia		Specyficzna struktura i funkcje		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
						poprzedni o	teraz	poprzedni o	teraz	poprzedni o	teraz	poprzedni o	teraz
						2009-2011	2016	2009-2011	2016	2009-2011	2016	2009-2011	2016
70.			zachodniopomorskie Równina Słupska	3804	Kanał Miejski - Sławno	FV	FV	U1	U1	U2	U2	U1	U2
71.			zachodniopomorskie Równina Słupska	3807	Grabowa - Sulechówko	FV	FV	FV	FV	U1	U1	FV	U1
Suma poszczególnych ocen stanowisk					FV	57	53	50	44	30	32	47	18
					U1	12	10	15	19	29	26	22	35
					U2	2	7	6	7	12	12	2	17
					XX	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM liczba ocenianych stanowisk/ ocen						71	70	71	70	71	70	71	70

UWAGI: Kolorem zielonym zaznaczono poprawę oceny parametru, kolorem pomarańczowym pogorszenie oceny parametru o jeden stopień, czerwony – pogorszenie o 2 stopnie.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

 2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

 Tab. 4 Aktualne oddziaływania łącznie - dane ogólne - na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* 3260, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem - razem poprzednio 2009-2011	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem - razem teraz 2016	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																																																								
					poprzednio 2009-2011												teraz 2016																																												
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -																																				
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X																																	
A	Rolnictwo			4																1							2						1																												
A01	Uprawa		1	5										1																						1					2	2																			
A02.02	plodozmian			1																																						1																			
A03	koszenie / ścinanie trawy		2	9																																										1					2										
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja			1																																																	1								

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem - razem poprzednio 2009-2011	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem - razem teraz 2016	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																							
					poprzednio 2009-2011												teraz 2016											
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
B	leśnictwo		16	19					9	5	2										7	8	4					
B02.02	wycinka lasu		1												1													
D	Transport i sieci komunikacyjne			3																					3			
D01	drogi, ścieżki i drogi kolejowe			2																					1		1	
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe			3																					3			
D01.02	drogi, autostrady		7	3					1						6				1						1	1		

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

 2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem - razem poprzednio 2009-2011	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem - razem teraz 2016	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																							
					poprzednio 2009-2011												teraz 2016											
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
E01.03	zabudowa rozproszona		8	12					1				1	6							1	4			3	2	2	
E01.04	inne typy zabudowy			1																						1		
E02	Tereny przemysłowe i handlowe		1											1														
E02.01	fabryka		1										1															
E03	odpady, ścieki		8	5									1	1	6		1								1	2	1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem - razem poprzednio 2009-2011	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem - razem teraz 2016	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																											
					poprzednio 2009-2011												teraz 2016															
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -							
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X				
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych		3											1	2																	
E03.04	Inne odpady		1											1																		
F01	Akwakultura morska i słodkowodna		4	1								1	2	1													1					
F02.03	Wędkarstwo		5							1	4																					
F02.03.02	połowy na tyczkę			1																			1									

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem - razem poprzednio 2009-2011	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem - razem teraz 2016	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																							
					poprzednio 2009-2011												teraz 2016											
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
F04.01	plądrowanie stanowisk roślin		1											1														
G01	Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze		3	8									3													8		
G01.03	pojazdy zmotoryzowane		1										1															
G01.08	inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku			1																						1		
G05.07	niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak			1																					1			

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wy tłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem - razem poprzednio 2009-2011	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem - razem teraz 2016	Liczba stanowisk z danym wpływem i intensywnością oddziaływania																							
					poprzednio 2009-2011												teraz 2016											
					Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -				Wpływ pozytywny +				Wpływ neutralny 0				Wpływ negatywny -			
					A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X	A	B	C	X
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin		3									2			1													
M01.05	zmiany przepływu wód (limnicznych, pływowych i oceanicznych)			1																				1				
Liczba stanowisk, na których stwierdzono oddziaływanie/liczba wszystkich monitorowanych stanowisk			56	70					1	9	8		1	1	2		1		1		8	1	1		3	1	6	
									0						5										2			

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Tab. 4A Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na stanowiskach, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* 3260, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem razem w roku 2016	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
A	Rolnictwo		6	1		3
A01	Uprawa		5	2		4
A02.02	plodozmian		1			1
A03	koszenie / ścinanie trawy		9	8	1	2
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja		1			1
A03.02	nieintensywne koszenie		3	3		
A03.03	zaniechanie / brak koszenia		1			1
A04	wypas		7	5	1	2
A05.01	Hodowla zwierząt		2		1	2
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/		1	2	2	1
A10.01	usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej			1		
B	leśnictwo		19	19		
B02.02	wycinka lasu				1	
D	Transport i sieci komunikacyjne		3			3
D01	drogi, ścieżki i drogi kolejowe		2			2
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe		5			3
D01.02	drogi, autostrady		3	1	5	2
D01.03	parkingi samochodowe i miejsca postojowe		1			1
D01.04	drogi kolejowe, w tym TGV		1	1		1
D01.05	mosty, wiadukty		3			3
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane		8		6	6
E01.01	ciągła miejska zabudowa		1		3	1
E01.02	nieciągła miejska zabudowa		5	2	7	1
E01.03	zabudowa rozproszona		12	6	3	5

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem razem w roku 2016	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
E01.04	inne typy zabudowy		1			1
E02	Tereny przemysłowe i handlowe				1	
E02.01	fabryka				1	
E03	odpady, ścieki		5	1	5	3
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych				3	
E03.04	Inne odpady				1	
F01	Akwakultura morska i słodkowodna		1		4	1
F02.03	Wędkarstwo			5		
F02.03.02	połowy na tyczkę		1	1		
F04.01	plądrowanie stanowisk roślin				1	
G01	Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze		8	3		5
G01.03	pojazdy zmotoryzowane				1	
G01.08	inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku		1			1
G05.07	niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak		1			1
H	Zanieczyszczenia		1			1
H01	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych)		2			2
H01.05	rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem		3			3
H05.01	odpadki i odpady stałe		3			3
I01	nierodzące gatunki zaborcze				5	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem razem w roku 2016	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
J02.02	Usuwanie osadów (mułu...)		1			1
J02.04.01	zalewanie		1			1
J02.05.02	modyfikowanie prądów rzecznych		2			2
J02.06.06	pobór wód powierzchniowych przez hydroenergię		2			2
J02.08	Podwyższenie zwierciadła wody / sztuczne zasilanie wód podziemnych				1	
K01.02	Zamulenie		1		1	1
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin				3	
M01.05	zmiany przepływu wód (limnicznych, pływowych i oceanicznych)		1			1
Suma stanowisk (podsumowanie zmian)			70	38	33	43

Tabela przedstawia zmiany w zakresie wszystkich oddziaływań, stwierdzonych w 2 (lub 3) ostatnich cyklach, również tych, które nie wystąpiły w roku 2016. Z tego powodu "Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem razem w roku 2016" nie musi być sumą trzech ostatnich kolumn zestawienia.

Kierunek zmian określano następująco:

1. Brak zmian w ocenach stwierdzano w przypadkach:

- równych wartości wpływu i intensywności oddziaływania, poprzednio i teraz,
- wpływu neutralnego, poprzednio i teraz,
- wpływu neutralnego, poprzednio lub teraz, jeżeli oddziaływanie o określonym wpływie stwierdzono tylko w jednym cyklu badań.

2. Poprawę stwierdzano w przypadkach:

- poprawy wpływu,
- poprawy w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym wzrost intensywności, a przy wpływie negatywnym jej spadek),
- wpływu negatywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania o określonym wpływie,
- wpływu pozytywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania o określonym wpływie.

3. Pogorszenie stwierdzano w przypadkach:

- pogorszenia wpływu,
- pogorszenia w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym spadek intensywności, a przy wpływie negatywnym jej wzrost),
- wpływu pozytywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania o określonym wpływie,
- wpływu negatywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania o określonym wpływie.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

 2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

 Tab. 5 Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* 3260, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie w przyszłości	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym zagrożeniem		Liczba stanowisk z daną intensywnością zagrożenia								
			Intensywność zagrożenia										
					A		B		C		X		
			poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	
				w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016
A	Rolnictwo		3		2				1				
A01	Uprawa		4		2		2						
A02.02	plodozmian		1		1								
A03	koszenie / ścinanie trawy	1	2		2	1							
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja		1		1								
A03.03	zaniechanie / brak koszenia		1		1								
A04	wypas	1	2		1		1	1					
A05.01	Hodowla zwierząt	1	2		1		1	1					
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	2	1	1	1	1							
B02.02	wycinka lasu	1							1				
D	Transport i sieci komunikacyjne		3		3								
D01	drogi, ścieżki i drogi kolejowe		2		1				1				
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe		3		3								
D01.02	drogi, autostrady	6	2		1		1	6					
D01.03	parkingi samochodowe i miejsca postojowe		1		1								
D01.04	drogi kolejowe, w tym TGV		1		1								
D01.05	mosty, wiadukty		3		3								
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	6	8	4	4	1	4	1					
E01.01	ciągła miejska zabudowa	4	1	3	1			1					
E01.02	nieciągła miejska zabudowa	9	3	1	1	5	2	3					
E01.03	zabudowa rozproszona	7	7		3	1	2	6	2				
E01.04	inne typy zabudowy		1				1						
E02	Tereny przemysłowe i handlowe	1						1					
E02.01	fabryka	1				1							

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

 2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie w przyszłości	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym zagrożeniem		Liczba stanowisk z daną intensywnością zagrożenia							
			Intensywność zagrożenia									
					A		B		C		X	
			poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
			w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016
E03	odpady, ścieki		8	4	1	1	1	2	6	1		
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych		3				1		2			
E03.04	Inne odpady		1				1					
F01	Akwakultura morska i słodkowodna		4	1	1		2	1	1			
F04.01	plądrowanie stanowisk roślin		1						1			
G01	Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze		3	8	3	8						
G01.03	pojazdy zmotoryzowane		1		1							
G01.08	inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku			1						1		
G05.07	niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak			1		1						
H	Zanieczyszczenia			1		1						
H01	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych)			2		2						
H01.05	rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem			3		3						
H05.01	odpadki i odpady stałe			3		3						
I01	nierodzące gatunki zaborcze		5		2		2		1			
J02.02	Usuwanie osadów (mułu...)			1						1		
J02.04.01	zalewanie			1		1						
J02.05.02	modyfikowanie prądów rzecznych			2		1		1				
J02.06.06	pobór wód powierzchniowych przez hydroenergię			2		1		1				

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie w przyszłości	Uszczegółwienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk z danym zagrożeniem		Liczba stanowisk z daną intensywnością zagrożenia									
					Intensywność zagrożenia				A		B		C	
			poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
			w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016
J02.08	Podwyższenie zwierciadła wody / sztuczne zasilanie wód podziemnych		1					1						
K01.02	Zamulenie		1	1		1	1							
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin		3		2					1				
M01.05	zmiany przepływu wód (limnicznych, pływowych i oceanicznych)			1					1					
Liczba stanowisk, dla których przewiduje się dane zagrożenie / liczba wszystkich monitorowanych stanowisk			39	46	15	32	15	17	23	6	0	0		

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnymTab. 5A Zmiany przewidywanych zagrożeń łącznie na tych samych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* 3260, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk razem	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
A	Rolnictwo		3			3
A01	Uprawa		4			4
A02.02	plodozmian		1			1
A03	koszenie / ścinanie trawy		2		1	2
A03.01	intensywne koszenie lub intensyfikacja		1			1
A03.03	zaniechanie / brak koszenia		1			1
A04	wypas		2		1	2
A05.01	Hodowla zwierząt		2		1	2
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/		1		2	1
B02.02	wycinka lasu				1	
D	Transport i sieci komunikacyjne		3			3
D01	drogi, ścieżki i drogi kolejowe		2			2
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe		3			3
D01.02	drogi, autostrady		2		5	2
D01.03	parkingi samochodowe i miejsca postojowe		1			1
D01.04	drogi kolejowe, w tym TGV		1			1
D01.05	mosty, wiadukty		3			3
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe		8		6	6
E01.01	ciągła miejska zabudowa		1		3	1
E01.02	nieciągła miejska zabudowa		3	2	7	1
E01.03	zabudowa rozproszona		7	1	3	5
E01.04	inne typy zabudowy		1			1
E02	Tereny przemysłowe i handlowe				1	
E02.01	fabryka				1	
E03	odpady, ścieki		4	1	5	3
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych				3	
E03.04	Inne odpady				1	
F01	Akwakultura morska i słodkowodna		1		4	1
F04.01	plądrowanie stanowisk roślin				1	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba stanowisk razem	Liczba stanowisk, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba stanowisk, na których nastąpiła poprawa w intensywności	Liczba stanowisk, na których nastąpiło pogorszenie w intensywności
G01	Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze		8	3		5
G01.03	pojazdy zmotoryzowane				1	
G01.08	inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku		1			1
G05.07	niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak		1			1
H	Zanieczyszczenia		1			1
H01	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych)		2			2
H01.05	rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem		3			3
H05.01	odpadki i odpady stałe		3			3
I01	nierodzące gatunki zaborcze				5	
J02.02	Usuwanie osadów (mułu...)		1			1
J02.04.01	zalewanie		1			1
J02.05.02	modyfikowanie prądów rzecznych		2			2
J02.06.06	pobór wód powierzchniowych przez hydroenergię		2			2
J02.08	Podwyższenie zwierciadła wody / sztuczne zasilanie wód podziemnych				1	
K01.02	Zamulenie		1		1	1
K04	międzygatunkowe interakcje wśród roślin				3	
M01.05	zmiany przepływu wód (limnicznych, pływowych i oceanicznych)		1			1
Suma stanowisk (podsumowanie zmian)			46	7	33	43

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 6 Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* 3260, monitoring skończony

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	Ocena stanu siedliska przyrodniczego 3260								Suma obszarów Natura 2000	
		Liczba obszarów Natura 2000 z daną oceną									
		FV		U1		U2		XX		poprzednio	teraz
		poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz		
		w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016
Powierzchnia		8	7	3	4	1	1	0	0	12	12
Specyficzna struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne	10	6	1	4	1	2	0	0	12	12
	Gatunki włosieniczników	9	10	2	1	1	1	0	0	12	12
	Pokrycie transektu przez moczarkę kanadyjską (<i>Eloдея canadensis</i>)	6	10	6	2	0	0	0	0	12	12
	Przepływy	10	10	2	1	0	1	0	0	12	12
	Materiał dna koryta	11	11	1	1	0	0	0	0	12	12
	Spiętrzenie wód rzeki	11	12	1	0	0	0	0	0	12	12
	Wskaźnik naturalności siedliska (HQA)	6	8	5	3	1	1	0	0	12	12
	Wskaźnik przekształcenia siedliska (HMS)	10	9	2	3	0	0	0	0	12	12
	Ocena stanu ekologicznego JCWP	11	12	1		0	0	0	0	12	12
	Obce gatunki inwazyjne	12	11	0	0	0	1	0	0	12	12
	Naturalne elementy morfologiczne	11	10	1	1	0	1	0	0	12	12
	Zacienienie rzeki	8	7	3	3	1	2	0	0	12	12
	Ścieki	12	12	0	0	0	0	0	0	12	12
	Parametr Specyficzna struktura i funkcje	11	10	1	1	0	1	0	0	12	12
Perspektywy ochrony		12	12	0	0	0	0	0	0	12	12
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		11	6	0	4	1	2	0	0	12	12

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnymTab. 6A Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* 3260, monitoring skończony

Nazwa parametru/ Stan ochrony	ZMIANY OCEN siedliska przyrodniczego 3260								Suma obszarów, na których powtarzano badania
	Liczba obszarów Natura 2000 z daną zmianą, w tym rzeczywistą								
	poprawa			pogorszenie			inne zmiany	brak zmian	
	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM	o 1 stopień	o 2 stopnie	RAZEM			
Powierzchnia	0	0	0	2	0	2	0	10	12
Specyficzna struktura i funkcje	0	0	0	2	1	3	0	10	12
Perspektywy ochrony	0	0	0	0	0	0	0	12	12
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	0	0	0	4	1	5	0	7	12
UWAGI									

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculon fluitantis* w regionie kontynentalnym**III.A.1. WSKAŹNIKI STANU OCHRONY, AKTUALNE ODDZIAŁYWANIA I PRZEWIDYWANE ZAGROŻENIA W OBSZARACH NATURA 2000**

Wyznaczone do monitoringu przyrodniczego stanowiska siedliska 3260 reprezentują łącznie 12 obszarów Natura 2000. Stanowiska badane w 2016 roku reprezentowały wszystkie 12 obszarów Natura 2000, przy czym liczba stanowisk w obrębie poszczególnych obszarów była zróżnicowana: PLH320046 Uroczyńska Puszczy Drawskiej (8 stanowisk), PLH220052 Dolina Słupi (3), PLH220038 Dolina Wieprzy i Studnicy (2), PLH260018 Dolina Górnej Pilicy (2), PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy (1), PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej (1), PLH080052 Jeziora Brodzkie (1), PLH200006 Ostoja Knyszyńska (1), PLH220026 Sandr Brdy (1), PLH260001 Dolina Krasnej (1), PLH280001 Dolina Drwęcy (1), PLH280005 Puszcza Romincka (1). Łącznie na obszarach Natura 2000 położone są 23 stanowiska reprezentujące siedlisko 3260.

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników Struktury i funkcji siedliska w obszarach Natura 2000

Na ocenę parametru Specyficzna struktura i funkcje siedliska 3260 składa się 13 wskaźników, z których dziewięć jest kardynalnych, a cztery pomocnicze (wskaźniki kardynalne podkreślone). Wśród wskaźników parametru, zarówno kardynalnych, jak i pomocniczych są wskaźniki biotyczne, pozwalające ocenić kondycję zespołu roślinnego (Gatunki charakterystyczne, Gatunki włosieniczników, Pokrycie transektu przez moczarkę kanadyjską oraz Obce gatunki inwazyjne), wskaźniki mówiące o uwarunkowaniach hydromorfologicznych siedliska na stanowisku (Przepływy, Materiał dna koryta, Spiętrzenie wód rzeki, Naturalne elementy morfologiczne, Zacienienie rzeki), jak również wskaźniki syntetyczne, o charakterze kumulatywnych indeksów, stosowane w rutynowym monitoringu wód w ramach PMS (Wskaźnik naturalności siedliska HQA, Wskaźnik przekształcenia siedliska HMS, Ocena stanu ekologicznego). Jeden wskaźnik pomocniczy (ścieki) jest elementem oceny zagrożenia siedliska na stanowisku.

Gatunki charakterystyczne – w połowie ocenianych obszarów (6 obszarów) wskaźnik został oceniony jako właściwy (FV), w 25% jako niewłaściwy, a w dwóch jako zły (U2). Wskaźnik ten w skali wszystkich obszarów uległ znacznemu pogorszeniu, jako że w latach ubiegłych aż 10 obszarów wykazywało właściwy stan tego wskaźnika, a tylko jeden stan zły. Pogorszenie się oceny obszarów pod względem tego wskaźnika wynikało ze spadku udziału lub całkowitego wycofywania się gatunków charakterystycznych, innych niż gatunki włosieniczników, na badanych stanowiskach w obrębie obszarów. **Gatunki włosieniczników** – pod względem udziału włosieniczników na badanych stanowiskach, 10 na 12 obszarów zostało ocenionych jako właściwe i była to proporcja zbliżona do tej, stwierdzonej w badaniach poprzednich (9 z 12 obszarów). W porównaniu z poprzednim badaniem liczba obszarów ocenionych na U1 spadła o jeden (z 2 na 1), a ocenionych na U2 pozostała niezmienna (jeden obszar).

Obce gatunki inwazyjne – pod względem tego wskaźnika 11 obszarów zostało ocenionych jako w stanie właściwym (brak obcych gatunków inwazyjnych), natomiast problem ten zidentyfikowano tylko w jednym obszarze (oceniony na U2). Dynamika gatunków inwazyjnych pomiędzy latami badań wydaje się być stosunkowo stabilna. W poprzednim cyklu badań wszystkie 12 obszarów zostało ocenionych pod względem tego wskaźnika jako we właściwym stanie (FV).

Pokrycie transektu przez moczarkę kanadyjską (*Elodea canadensis*) – w 2016 roku problem występowania moczarki kanadyjskiej stwierdzono tylko na dwóch obszarach, ocenionych na U1 pod względem tego wskaźnika, i było to istotna poprawa w stosunku do poprzedniego badania, kiedy to aż 6 obszarów oceniona na U1 a 6 na FV.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Pod względem wskaźników określających uwarunkowania morfologiczne i hydrologiczne rzeki, takich jak **przepływy, materiał dna koryta, spiętrzenie wód rzeki, zacienienie oraz naturalne elementy hydrologiczne** znakomita większość obszarów (od 10 do 12) wykazywała stan właściwy a stan niezadawalający lub zły stwierdzono w przypadku pojedynczych obszarów. Proporcje te były w zasadzie identyczne w poprzednim roku badań a jeżeli już wystąpiły zmiany oceny wskaźników, to dotyczyły one sporadyczne i dotyczyły jednego/dwóch obszarów.

Proporcje oceny obszarów oraz niewielkie zmiany w czasie we wskaźnikach określających uwarunkowania morfologiczne i hydrologiczne koryta rzeczne znalazły odzwierciedlenie w obu wskaźnikach metody RHS - **Wskaźniku naturalności siedliska (HQA) i Wskaźniku przekształcenia siedliska (HMS)**. W przypadku tego pierwszego 8, a tego drugiego 9 obszarów zostało ocenionych jako właściwe i były to proporcje zbliżone do tych, stwierdzonych w latach ubiegłych (odpowiednio 6 i 10). Po trzy obszary w roku 2016 zostały ocenione na U1 a jeden na U2 (HQA), podczas gdy w roku 2011 odpowiednio 5 i 2 na U1 oraz jeden na U2 (HQA).

Pod względem **stanu ekologicznego** wszystkie obszary zostały ocenione jako w stanie właściwym (FV) i była to poprawa w stosunku do badań ubiegłych, gdzie dla jednego obszaru stwierdzono stan ekologiczny niezadawalający a dla 11 właściwy.

W żadnym obszarze, ani w roku 2011 ani w 2016 nie stwierdzono problemu **ścieków**.

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla siedliska przyrodniczego w obszarach Natura 2000

W roku 2016, na obszarach Natura 2000 obejmujących siedlisko 3260 zidentyfikowano 10 kategorii aktualnych oddziaływań, z których jedynie leśnictwo (prowadzenie gospodarki leśnej w bezpośrednim otoczeniu koryta rzeczne) zostało zidentyfikowane na większości obszarów (8 z 12 obszarów). Wpływ tego oddziaływania został oceniony jako neutralny o umiarkowanym lub dużym natężeniu. Pozostałe oddziaływania zidentyfikowano na pojedynczych obszarach i obejmowały one różne formy działalności rolniczej (głównie koszenie) oraz wpływ terenów zurbanizowanych (zabudowa rozproszona), zazwyczaj o neutralnym lub umiarkowanie negatywnym wpływie. Tylko na jednym obszarze stwierdzono silny negatywny wpływ turystyki oraz na jednym obszarze silny negatywny wpływ modyfikacji przepływu rzeczne. Podczas badań przeprowadzonych w 2011 roku stwierdzono w prawdzie tylko sześć kategorii oddziaływań występujących na 10 obszarach, jednak różnice w liczbie kategorii wynikały z różnej dokładności klasyfikacji oddziaływań. Generalnie, w latach ubiegłych identyfikowano te same presje na obszarach, z gospodarką leśną, jako najczęstszym typem oddziaływania (siedem obszarów) o neutralnym wpływie oraz terenami zurbanizowanymi i turystyką, jako oddziaływaniami notowanymi na pojedynczych obszarach.

W przypadku większości obszarów stwierdzono brak zmian zarówno w kategorii oddziaływań, jak i ich intensywności pomiędzy badaniami w roku 2011 a 2016.

Stwierdzona poprawa w oddziaływaniu obszarów zurbanizowanych na dwóch obszarach wynika najprawdopodobniej z subiektywizmu ocen w dwóch badaniach (trudno

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculus fluitantis* w regionie kontynentalnym

oczekiwać, że zabudowa rozproszona, stwierdzona w 2011 nagle zanikła w 2016 roku). Na trzech obszarach stwierdzono pogorszenie oddziaływania w zakresie akwakultury słodkowodnej (wpływ stawów), nasilenia presji turystycznej oraz modyfikacji przepływu wód w korycie rzeczonym.

3. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla siedliska w obszarach Natura 2000.

Na badanych obszarach Natura 2000 zidentyfikowano bardzo niewielką liczbę przewidywanych zagrożeń dla siedliska 3260 i zagrożenia te obejmowały przede wszystkim wzrost intensywności wykorzystania turystycznego (sporty wodne i inne formy rekreacji i czynnego wypoczynku nad wodą, co prowadzi do wydeptywania i mechanicznego niszczenia roślinności charakterystycznej). Na jednym obszarze istotnym zagrożeniem była modyfikacja przepływu w korycie rzeczonym. W latach ubiegłych wskazywano również zagrożenie ze strony rozwoju terenów zurbanizowanych (wzrost udziału zabudowy rozproszonej nad brzegami rzek), które nie zostało wskazane w roku 2016.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

III.A.2. STAN OCHRONY I JEGO PARAMETRY W OBSZARACH NATURA 2000**1. Stan i zmiany w czasie parametru Powierzchnia siedliska na stanowiskach**

W roku 2016 parametr wykazywał właściwy stan zachowania na większości obszarów Natura 2000 (7 z 12 obszarów ocenione na FV), na czterech obszarach parametr ten został oceniony na U1 (PLH280005 Puszcza Romincka i PLH280001 Dolina Drwęcy), a na jednym na U2 (PLH220026 Sandr Brdy z jednym stanowiskiem: Kulawa – Wawrzonowo, Laska). W porównaniu z badaniami przeprowadzonymi w 2011 roku, odnotowano pogorszenie oceny tego parametru na dwóch obszarach: PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej oraz PLH260001 Dolina Krasnej z FV na U1. Niekorzystne zmiany powierzchni siedliska wynikały ze spadku udziału lub całkowitego wycofania się roślinności charakterystycznej ze stanowiska, głównie na skutek obniżenia poziomu wód lub postępującej eutrofizacji. Pozostałe 10 obszarów nie zmieniło oceny tego parametru, z czego siedem zachowało ocenę FV, dwa ocenę U1 a jedno ocenę U2.

2. Stan i zmiany w czasie parametru Struktura i funkcja siedliska na stanowiskach

Pod względem tego parametru siedlisko 3260 na obszarach Natura 2000 wykazywało generalnie właściwy stan zachowania, gdyż 10 obszarów z 12 zostało ocenionych na FV, a tylko po jednym obszarze na U1 (PLH220026 Sandr Brdy) oraz U2 (PLH080052 Jeziora Brodzkie), i tylko te właśnie obszary wykazały pogorszenie stanu pod względem parametru Specyficzna struktura i funkcje w stosunku do badań przeprowadzonych w 2011 roku. Pogorszenie parametru na obszarze Sandr Brdy, obejmującym tylko jedno stanowisko (Kulawa – Wawrzonowo, Laska) wynikało z postępującej na stanowisku eutrofizacji wód i zamulania dna koryta rzeki, co doprowadziło do wycofania się roślinności charakterystycznej (włosieniczników). Pogorszenie parametru na obszarze Jeziora Brodzkie, również obejmującego tylko jedno stanowisko (Rów otaczający Staw Nabłocie), wynikało z wycofania się gatunków charakterystycznych ze stanowiska, prawdopodobnie na skutek zmian w korycie rzeczonym w związku z pracami w pobliskim stawie rybnym.

3. Stan i zmiany w czasie parametru Perspektywy ochrony na stanowiskach

Parametr wykazuje właściwy stan na wszystkich 12 analizowanych obszarach, obejmujących stanowiska siedliska 3260, gdyż zarówno w roku 2011, jak i 2016 wszystkie obszary zostały ocenione na FV pod względem tego parametru.

4. Stan ochrony siedliska i jego zmiany w czasie na stanowiskach

: Spośród 12 obszarów Natura 2000, obejmujących stanowiska siedliska 3260, badanych w 2016 roku, sześć (50%) zostało ocenionych jako we właściwym stanie ochrony (FV), cztery (33%) jako w stanie niezadowolającym (U1) i dwa obszary (PLH220026 Sandr Brdy i PLH080052 Jeziora Brodzkie) jako w stanie złym (U2). Proporcje te bardzo istotnie różniły się od wyników oceny, przeprowadzonych na podstawie badań w 2011 roku, gdyż wówczas aż 11 z 12 obszarów charakteryzowało się właściwym stanem ochrony i tylko jeden obszar była w stanie złym (i był to obszar PLH220026 Sandr Brdy). Należy tu bardzo wyraźnie podkreślić, że to pozornie drastyczne

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculus fluitantis* w regionie kontynentalnym

pogorszenie się stanu zachowania siedliska 3260, wynikało w dużej mierze z zastosowania erraty, wprowadzającej zmianę do metodyki wyprowadzania ocen ogólnych zgodnie z zasadą „najgorszy decyduje”. Wprowadzenie nowej metody wyprowadzania oceny spowodowało obniżenie ocen na wszystkich czterech obszarach ocenionych obecnie na U1 oraz jednym ocenionym na U2 (które byłyby ocenione na FV, gdyby stosować dotychczasową metodę oceny). Jednocześnie stosowanie nowej procedury powoduje, że drastyczne zmiany stanu ochrony widoczne na poziomie oceny ogólnej nie są w pełni odzwierciedlone na poziomie ocen dla poszczególnych parametrów (te same oceny parametrów mogą dawać różną ocenę ogólną w dwóch okresach badań). **Oznacza to, że wprowadzenie nowego sposobu oceny stanu ochrony siedliska 3260 czyni porównanie ocen pomiędzy dwoma okresami badań wysoce niewiarygodnym.**

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

 2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

III.B. POZOSTAŁE TABELY DOTYCZY OBSZARÓW NATURA 2000

 Tab. 7 Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla siedliska przyrodniczego Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* 3260, monitoring skończony

Lp.	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	OCENY dla poszczególnych obszarów Natura 2000 dla siedliska 3260							
				Powierzchnia		Specyficzna struktura i funkcje		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
				poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
				w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016
1.	PLH020050	Dolina Dolnej Kwisy	lubuskie	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
2.	PLH020086	Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej	lubuskie	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV	U1
3.	PLH080052	Jeziora Brodzkie	lubuskie	FV	FV	U1	U2	FV	FV	FV	U2
4.	PLH200006	Ostoja Knyszyńska	podlaskie	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
5.	PLH220026	Sandr Brdy	pomorskie	U2	U2	FV	U1	FV	FV	U2	U2
6.	PLH220038	Dolina Wieprzy i Studnicy	zachodniopomorskie	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
7.	PLH220052	Dolina Słupi	pomorskie	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
8.	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV	U1
9.	PLH260018	Dolina Górnej Pilicy	łódzkie	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
10.	PLH280001	Dolina Drwęcy	kujawsko-pomorskie	U1	U1	FV	FV	FV	FV	FV	U1
11.	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie	U1	U1	FV	FV	FV	FV	FV	U1
12.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	wielkopolskie	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
Suma obszarów z danymi ocenami			FV	9	7	11	10	12	12	11	7
			U1	2	4	1	1	0	0	0	4
			U2	1	1	0	1	0	0	1	1
			XX	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM liczba ocenianych obszarów				12	12	12	12	12	12	12	12

UWAGI: Kolorem zielonym zaznaczono poprawę oceny parametru, kolorem pomarańczowym pogorszenie oceny parametru o jeden stopień, czerwony – pogorszenie o 2 stopnie.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnymTab. 8A Zmiany aktualnych oddziaływań łącznie na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* 3260, monitoring skończony

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000 razem	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
A	Rolnictwo		1	1		
A03	koszenie / ścinanie trawy		1	1		
A03.02	nieintensywne koszenie		1	1		
B	leśnictwo		8	10		
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe		1	1		
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane				1	
E01.02	nieciągła miejska zabudowa				1	
E01.03	zabudowa rozproszona		1	1		
F01	Akwakultura morska i słodkowodna		1	1		1
F02.03	Wędkarstwo			2		
G01	Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze		1	1		
G01.08	inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku		1			1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Kod	Aktualne oddziaływanie	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000 razem	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba ocenianych obszarów Natura 2000, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
J02.05.02	modyfikowanie prądów rzecznych		1			1
Suma obszarów Natura 2000 (podsumowanie zmian)			12	10	2	3

Tabela przedstawia zmiany w zakresie wszystkich oddziaływań, stwierdzonych w 2 (lub 3) ostatnich cyklach, również tych, które nie wystąpiły w roku 2016. Z tego powodu "Liczba stanowisk z danym oddziaływaniem razem w roku 2016" nie musi być sumą trzech ostatnich kolumn zestawienia.

Kierunek zmian określano następująco:

1. Brak zmian w ocenach stwierdzano w przypadkach:
 - a) równych wartości wpływu i intensywności oddziaływania, poprzednio i teraz,
 - b) wpływu neutralnego, poprzednio i teraz,
 - c) wpływu neutralnego, poprzednio lub teraz, jeżeli oddziaływanie o określonym wpływie stwierdzono tylko w jednym cyklu badań.
2. Poprawę stwierdzano w przypadkach:
 - a) poprawy wpływu,
 - b) poprawy w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym wzrost intensywności, a przy wpływie negatywnym jej spadek),
 - c) wpływu negatywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania o określonym wpływie,
 - d) wpływu pozytywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania o określonym wpływie.
3. Pogorszenie stwierdzano w przypadkach:
 - a) pogorszenia wpływu,
 - b) pogorszenia w intensywności, w przypadku równych wpływów (przy wpływie pozytywnym spadek intensywności, a przy wpływie negatywnym jej wzrost),
 - c) wpływu pozytywnego w poprzednich badaniach, jeżeli obecnie nie stwierdzono oddziaływania o określonym wpływie,
 - d) wpływu negatywnego w obecnych badaniach, jeżeli poprzednio nie stwierdzono oddziaływania o określonym wpływie.

Należy zwrócić uwagę na punkty 1c, 2c, 2d, 3c i 3d. Obejmują one przypadki, w których oddziaływanie stwierdzono tylko w jednym z porównywanych cykli monitoringu. Informacje z podpunktów c powodować mogą zwiększenie liczebności stanowisk ze zmianami w oddziaływaniach ponad liczbę stanowisk objętych monitoringiem w roku 2016, ponieważ uwzględniają oddziaływania, które wystąpiły jedynie we wcześniejszych cyklach.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Tab. 9 Przewidywane zagrożenia - dane ogólne - łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym w różnych okresach badawczych dla siedliska przyrodniczego Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis* 3260, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie w przyszłości	Uszczegółowienie - wytłumaczenie na czym ono polega	Liczba obszarów Natura 2000 z danym zagrożeniem								Liczba wszystkich monitorowanych obszarów Natura 2000	
			Intensywność zagrożenia									
			A		B		C		X		poprzednio	teraz
			poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz		
			w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016	w latach 2009-2011	w roku 2016
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe		1								1	
E01.02	nieciągła miejska zabudowa						1				1	
F01	Akwakultura morska i słodkowodna				1							1
G01	Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze		1	1							1	1
G01.08	inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku							1				1
J02.05.02	modyfikowanie prądów rzecznych			1								1
Liczba obszarów dla których przewiduje się zagrożenie / liczba wszystkich obszarów			2/3	2/4	0/3	1/4	1/3	1/4	0/3	0/4	3/3	4/4

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

2. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* w regionie kontynentalnym

Tab. 9A Zmiany zagrożeń łącznie na tych samych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym pomiędzy różnymi okresami badawczymi dla siedliska przyrodniczego Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* 3260, monitoring skończony

Kod	Przewidywane zagrożenie	Uszczegółowienie - wy tłumaczenie na czym ono polega	Liczba obszarów razem	Liczba obszarów Natura 2000, na których nie nastąpiły zmiany	Liczba obszarów Natura 2000, na których nastąpiła poprawa, w tym w intensywności	Liczba obszarów Natura 2000, na których nastąpiło pogorszenie, w tym w intensywności
E01	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane				1	
E01.02	nieciągła miejska zabudowa				1	
F01	Akwakultura morska i słodkowodna		1			1
G01	Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze		1	1		
G01.08	inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku		1			1
J02.05.02	modyfikowanie prądów rzecznych		1			1
Suma obszarów Natura 2000 (podsumowanie zmian)			4	1	2	3

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

IV. PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH INWAZYJNYCH

Tab. 10 Lista gatunków obcych inwazyjnych stwierdzonych łącznie na stanowiskach w trakcie monitoringu siedliska przyrodniczego Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* 3260, monitoring skończony

Obszar Natura 2000	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Region	Obserwowane gatunki obce			
				Poprzednio lata 2009-2011		Teraz 2016	
				Nazwa polska	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Nazwa łacińska
PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy	3993	Kwisa - Trzebów	CON	Kolczurka klapowana	<i>Echinocystis lobata</i> (F. Michx.) Torr. & A. Gray	nie stwierdzono	
PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy	3993	Kwisa - Trzebów	CON	Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.	Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.
PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy	3993	Kwisa - Trzebów	CON	nie stwierdzono		Niecierpek gruczołowaty	<i>Impatiens glandulifera</i> Royle
PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy	3993	Kwisa - Trzebów	CON	nie stwierdzono		Rdestowiec japoński	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.
PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej	3866	Nysa Łużycka - Pieńsk	CON	Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i> DC.	nie stwierdzono	
PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej	3866	Nysa Łużycka - Pieńsk	CON	Niecierpek gruczołowaty	<i>Impatiens glandulifera</i> Royle	Niecierpek gruczołowaty	<i>Impatiens glandulifera</i> Royle
PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej	3866	Nysa Łużycka - Pieńsk	CON	nie stwierdzono		Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.
PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej	3866	Nysa Łużycka - Pieńsk	CON	nie stwierdzono		Rdestowiec japoński	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.
PLH200006 Ostoja Knyszyńska	3844	Płoska - Kołodno	CON	Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.	Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.
PLH220026 Sandr Brdy	4006	Kulawa - Wawrzonowo, Laska	CON	Kolczurka klapowana	<i>Echinocystis lobata</i> (F. Michx.) Torr. & A. Gray	Kolczurka klapowana	<i>Echinocystis lobata</i> (F. Michx.) Torr. & A. Gray
PLH220026 Sandr Brdy	4006	Kulawa - Wawrzonowo, Laska	CON	Uczep amerykański	<i>Bidens frondosa</i> L.	nie stwierdzono	

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

Obszar Natura 2000	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Region	Obserwowane gatunki obce			
				Poprzednio lata 2009-2011		Teraz 2016	
				Nazwa polska	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Nazwa łacińska
PLH220026 Sandr Brdy	4006	Kulawa - Wawrzonowo, Laska	CON	nie stwierdzono		Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.
PLH220038 Dolina Wieprzy i Studnicy	3805	Pokrzywna - ujście	CON	Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.	nie stwierdzono	
PLH220038 Dolina Wieprzy i Studnicy	3805	Pokrzywna - ujście	CON	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
PLH220038 Dolina Wieprzy i Studnicy	3834	Wieprza - Stary Kraków	CON	Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.	Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.
PLH220038 Dolina Wieprzy i Studnicy	3834	Wieprza - Stary Kraków	CON	nie stwierdzono		Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
PLH220052 Dolina Słupi	3827	Kwacza - Kwakowo	CON	Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.	Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.
PLH260018 Dolina Górnej Pilicy	3869	Krztynia - Tęgobórz	CON	Kolczurka klapowana	Echinocystis lobata (F. Michx.) Torr. & A. Gray	Kolczurka klapowana	Echinocystis lobata (F. Michx.) Torr. & A. Gray
PLH260018 Dolina Górnej Pilicy	3869	Krztynia - Tęgobórz	CON	Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.	nie stwierdzono	
PLH260018 Dolina Górnej Pilicy	3983	Biała Lelowska - Koniecpol	CON	Kolczurka klapowana	Echinocystis lobata (F. Michx.) Torr. & A. Gray	Kolczurka klapowana	Echinocystis lobata (F. Michx.) Torr. & A. Gray
PLH260018 Dolina Górnej Pilicy	3983	Biała Lelowska - Koniecpol	CON	Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.	nie stwierdzono	
PLH280005 Puszcza Romincka	3853	Błędzianka - most nieдалeko granicy z Rosją	CON	Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.	Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.
PLH320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej	3401	Drawa - Mostniki	CON	nie stwierdzono		Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
PLH320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej	3925	Płociczna	CON	nie stwierdzono		Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
PLH320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej	3926	Korytnica	CON	nie stwierdzono		Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
PLH320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej	3927	Drawa - poniżej ujścia Płocicznej	CON	nie stwierdzono		Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

Obszar Natura 2000	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Region	Obserwowane gatunki obce			
				Poprzednio lata 2009-2011		Teraz 2016	
				Nazwa polska	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Nazwa łacińska
PLH320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej	3928	Drawa - Kotlina	CON	nie stwierdzono		Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i> DC.
PLH320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej	3931	Drawa - poniżej ujścia Mierzęckiej Strugi	CON	nie stwierdzono		Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i> DC.
PLH320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej	3932	Drawa - Sitnica	CON	nie stwierdzono		Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i> DC.
PLH320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej	3933	Drawa - Zatom	CON	nie stwierdzono		Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i> DC.
	3653	Rurzyca - Krępsko	CON	Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.	Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.
	3774	Piława - Szwecja	CON	Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.	Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.
	3804	Kanał Miejski - Sławno	CON	Kolczurka klapowana	<i>Echinocystis lobata</i> (F. Michx.) Torr. & A. Gray	nie stwierdzono	
	3804	Kanał Miejski - Sławno	CON	Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.	Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.
	3804	Kanał Miejski - Sławno	CON	Rdestowiec japoński	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.	Rdestowiec japoński	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.
	3807	Grabowa - Sulechówko	CON	Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i> DC.	nie stwierdzono	
	3807	Grabowa - Sulechówko	CON	nie stwierdzono		Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.
	3830	Łupawa - Smółdzino	CON	Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.	Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.
	3830	Łupawa - Smółdzino	CON	nie stwierdzono		Niecierpek gruczołowaty	<i>Impatiens glandulifera</i> Royle
	3832	Czarnuszka - Lubawka	CON	Niecierpek gruczołowaty	<i>Impatiens glandulifera</i> Royle	nie stwierdzono	
	3832	Czarnuszka - Lubawka	CON	nie stwierdzono		Rdestowiec japoński	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.
	3833	Bystrzyca Dusznicka - Kłodzko	CON	Niecierpek gruczołowaty	<i>Impatiens glandulifera</i> Royle	Niecierpek gruczołowaty	<i>Impatiens glandulifera</i> Royle

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

Obszar Natura 2000	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Region	Obserwowane gatunki obce			
				Poprzednio lata 2009-2011		Teraz 2016	
				Nazwa polska	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Nazwa łacińska
	3833	Bystrzyca Dusznicka - Kłodzko	CON	Rdestowiec japoński	Reynoutria japonica Houtt.	Rdestowiec japoński	Reynoutria japonica Houtt.
	3836	Biała Łądecka - Żelazno	CON	Niecierpek gruczołowaty	Impatiens glandulifera Royle	nie stwierdzono	
	3836	Biała Łądecka - Żelazno	CON	Rdestowiec japoński	Reynoutria japonica Houtt.	Rdestowiec japoński	Reynoutria japonica Houtt.
	3836	Biała Łądecka - Żelazno	CON	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.	nie stwierdzono	
	3836	Biała Łądecka - Żelazno	CON	nie stwierdzono		Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
	3838	Rudnik - Unia	CON	Kolczurka klapowana	Echinocystis lobata (F. Michx.) Torr. & A. Gray	Kolczurka klapowana	Echinocystis lobata (F. Michx.) Torr. & A. Gray
	3838	Rudnik - Unia	CON	nie stwierdzono		Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.
	3839	Czarnka - Opole Groszowice	CON	Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.	nie stwierdzono	
	3843	Kanał od Stobrawy - Krogulna	CON	Kolczurka klapowana	Echinocystis lobata (F. Michx.) Torr. & A. Gray	nie stwierdzono	
	3845	Warta - Częstochowa	CON	Rdestowiec pośredni	Reynoutria bohemica Chrtk & Chrtkova	Rdestowiec pośredni	Reynoutria bohemica Chrtk & Chrtkova
	3849	Czarna - Sochonie	CON	nie stwierdzono		Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.
	3850	Rospuda - Raczki	CON	Kolczurka klapowana	Echinocystis lobata (F. Michx.) Torr. & A. Gray	nie stwierdzono	
	3850	Rospuda - Raczki	CON	Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.	Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.
	3850	Rospuda - Raczki	CON	Niecierpek gruczołowaty	Impatiens glandulifera Royle	Niecierpek gruczołowaty	Impatiens glandulifera Royle
	3850	Rospuda - Raczki	CON	Rdestowiec japoński	Reynoutria japonica Houtt.	nie stwierdzono	
	3850	Rospuda - Raczki	CON	nie stwierdzono		Rdestowiec pośredni	Reynoutria bohemica Chrtk & Chrtkova
	3851	Czarna Hańcza - Sobolewo	CON	Niecierpek gruczołowaty	Impatiens glandulifera Royle	Niecierpek gruczołowaty	Impatiens glandulifera Royle

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

Obszar Natura 2000	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Region	Obserwowane gatunki obce			
				Poprzednio lata 2009-2011		Teraz 2016	
				Nazwa polska	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Nazwa łacińska
	3851	Czarna Hańcza - Sobolewo	CON	nie stwierdzono		Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.
	3855	Czarna - Okonek	CON	Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.	Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.
	3855	Czarna - Okonek	CON	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.
	3857	Płytnica - Płytnica	CON	Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.	Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.
	3857	Płytnica - Płytnica	CON	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
	3858	Zadrna - Czadrów	CON	Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.	Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.
	3858	Zadrna - Czadrów	CON	Niecierpek gruczołowaty	Impatiens glandulifera Royle	nie stwierdzono	
	3859	Bóbr - Błażkowa	CON	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
	3860	Lenka - Słońsk	CON	nie stwierdzono		Moczarka kanadyjska	Elodea canadensis Michx.
	3860	Lenka - Słońsk	CON	nie stwierdzono		Rdestowiec japoński	Reynoutria japonica Houtt.
	3861	Bóbr - Siedlęcín	CON	Kolczurka klapowana	Echinocystis lobata (F. Michx.) Torr. & A. Gray	nie stwierdzono	
	3861	Bóbr - Siedlęcín	CON	Niecierpek gruczołowaty	Impatiens glandulifera Royle	Niecierpek gruczołowaty	Impatiens glandulifera Royle
	3861	Bóbr - Siedlęcín	CON	Rdestowiec japoński	Reynoutria japonica Houtt.	Rdestowiec japoński	Reynoutria japonica Houtt.
	3862	Kwisa - Gryfów Śląski	CON	Niecierpek gruczołowaty	Impatiens glandulifera Royle	Niecierpek gruczołowaty	Impatiens glandulifera Royle
	3862	Kwisa - Gryfów Śląski	CON	Rdestowiec japoński	Reynoutria japonica Houtt.	Rdestowiec japoński	Reynoutria japonica Houtt.
	3863	Kanał od Białej Łądeckiej - Żelazno	CON	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.
	3863	Kanał od Białej Łądeckiej - Żelazno	CON	nie stwierdzono		Rdestowiec japoński	Reynoutria japonica Houtt.
	3864	Kończak - Stobnica	CON	Kolczurka klapowana	Echinocystis lobata (F. Michx.) Torr. & A. Gray	Kolczurka klapowana	Echinocystis lobata (F. Michx.) Torr. & A. Gray

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

 3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

Obszar Natura 2000	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Region	Obserwowane gatunki obce			
				Poprzednio lata 2009-2011		Teraz 2016	
				Nazwa polska	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Nazwa łacińska
	3868	Korzenica - ujście do Pszczynki	CON	Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.	Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.
	3868	Korzenica - ujście do Pszczynki	CON	Nawłóć kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.	Nawłóć kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.
	3868	Korzenica - ujście do Pszczynki	CON	nie stwierdzono		Barszcz Sosnowskiego	<i>Heracleum sosnowskyi</i> Manden.
	3868	Korzenica - ujście do Pszczynki	CON	nie stwierdzono		Uczep amerykański	<i>Bidens frondosa</i> L.
	3870	Wiercica - Przyrów	CON	Kolczurka klapowana	<i>Echinocystis lobata</i> (F. Michx.) Torr. & A. Gray	nie stwierdzono	
	3870	Wiercica - Przyrów	CON	nie stwierdzono		Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.
	3871	Czarna Wielka - Kolonia Łaski	CON	Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.	nie stwierdzono	
	3871	Czarna Wielka - Kolonia Łaski	CON	Słonecznik bulwiasty	<i>Helianthus tuberosus</i> L.	nie stwierdzono	
	3872	Czarna Mała - Iłowa	CON	Nawłóć późna	<i>Solidago gigantea</i> Aiton	nie stwierdzono	
	3872	Czarna Mała - Iłowa	CON	nie stwierdzono		Rdestowiec japoński	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.
	3873	Czernica - Czyżówek	CON	Kolczurka klapowana	<i>Echinocystis lobata</i> (F. Michx.) Torr. & A. Gray	Kolczurka klapowana	<i>Echinocystis lobata</i> (F. Michx.) Torr. & A. Gray
	3873	Czernica - Czyżówek	CON	Rdestowiec japoński	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.	Rdestowiec japoński	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.
	3874	Kaczawa - Legnica	CON	nie stwierdzono		Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.
	3877	Biała Łądecka - Odrzychowice Kłodzkie	CON	Rdestowiec japoński	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.	Rdestowiec japoński	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.
	3877	Biała Łądecka - Odrzychowice Kłodzkie	CON	nie stwierdzono		Kroplik żółty	<i>Mimulus guttatus</i> DC.
	3877	Biała Łądecka - Odrzychowice Kłodzkie	CON	nie stwierdzono		Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i> DC.
	3879	Rów Antoniów - Jedlice	CON	Kolczurka klapowana	<i>Echinocystis lobata</i> (F. Michx.) Torr. & A. Gray	Kolczurka klapowana	<i>Echinocystis lobata</i> (F. Michx.) Torr. & A. Gray

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

 3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

Obszar Natura 2000	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Region	Obserwowane gatunki obce			
				Poprzednio lata 2009-2011		Teraz 2016	
				Nazwa polska	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Nazwa łacińska
	3985	Nysa Kłodzka - Krosnowice Kłodzkie	CON	Niecierpek gruczołowaty	<i>Impatiens glandulifera</i> Royle	Niecierpek gruczołowaty	<i>Impatiens glandulifera</i> Royle
	3985	Nysa Kłodzka - Krosnowice Kłodzkie	CON	nie stwierdzono		Rdestowiec japoński	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.
	3988	Stradomka - Częstochowa	CON	Kolczurka klapowana	<i>Echinocystis lobata</i> (F. Michx.) Torr. & A. Gray	Kolczurka klapowana	<i>Echinocystis lobata</i> (F. Michx.) Torr. & A. Gray
	3988	Stradomka - Częstochowa	CON	Rdestowiec pośredni	<i>Reynoutria bohemica</i> Chrtek & Chrtkova	nie stwierdzono	
	3988	Stradomka - Częstochowa	CON	nie stwierdzono		Rdestowiec japoński	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.
	3988	Stradomka - Częstochowa	CON	nie stwierdzono		Uczep amerykański	<i>Bidens frondosa</i> L.
	4022	Pisa - Wincenta	CON	nie stwierdzono		Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.
	4025	Biała Głuchołaska - Przełęk	CON	Kolczurka klapowana	<i>Echinocystis lobata</i> (F. Michx.) Torr. & A. Gray	Kolczurka klapowana	<i>Echinocystis lobata</i> (F. Michx.) Torr. & A. Gray
	4025	Biała Głuchołaska - Przełęk	CON	Niecierpek gruczołowaty	<i>Impatiens glandulifera</i> Royle	Niecierpek gruczołowaty	<i>Impatiens glandulifera</i> Royle
	4025	Biała Głuchołaska - Przełęk	CON	Rdestowiec japoński	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.	Rdestowiec japoński	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.
	4084	Kurka (Górzynka)	CON	nie stwierdzono		Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.

W 2016 roku występowanie gatunków obcych stwierdzono na dziewięciu spośród 12 obszarach Natura 2000 oraz na 55 spośród 70 stanowisk siedliska 3260. Na poszczególnych stanowiskach zidentyfikowano od jednego do czterech gatunków obcych, przy czym liczba i wykaz gatunków pomiędzy dwoma badaniami na poszczególnych stanowiskach były dość zmienne. Należy tu jednak jednoznacznie podkreślić, że stosowane pojęcie „nie stwierdzono” nie oznacza, że gatunek nie występował, a jedynie, że nie został odnotowany. Z tego względu dokonywanie analizy dynamiki gatunków inwazyjnych na badanych stanowiskach jest nie do końca uzasadnione merytorycznie.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanieTab. 10A Porównanie stwierdzonych gatunków obcych na stanowiskach siedliska przyrodniczego Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* 3260 z poprzednimi latami, monitoring skończony

LP.	Stwierdzone gatunki obce inwazyjne		Liczba stanowisk	
	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Poprzednio (2009-2011)	2016
1.	Moczarka kanadyjska	<i>Elodea canadensis</i> Michx.	19	25
2.	Rdestowiec japoński	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.	9	16
3.	Niecierpek drobnokwiatowy	<i>Impatiens parviflora</i> DC.	6	15
4.	Niecierpek gruczołowaty	<i>Impatiens glandulifera</i> Royle	11	10
5.	Kolczurka klapowana	<i>Echinocystis lobata</i> (F. Michx.) Torr. & A. Gray	15	9
6.	Uczep amerykański	<i>Bidens frondosa</i> L.	3	3
7.	Rdestowiec pośredni	<i>Reynoutria bohemica</i> Chrtk & Chrtkova	2	2
8.	Barszcz Sosnowskiego	<i>Heracleum sosnowskyi</i> Manden.	0	1
9.	Kroplik żółty	<i>Mimulus guttatus</i> DC.	0	1
10.	Nawłoc kanadyjska	<i>Solidago canadensis</i> L.	1	1
11.	Nawłoc późna	<i>Solidago gigantea</i> Aiton	1	0
12.	Słonecznik bulwiasty	<i>Helianthus tuberosus</i> L.	1	0

Na badanych stanowiskach siedliska 3260 stwierdzono występowanie aż 12 obcych gatunków roślin, w tym jeden gatunek hydrofityczny (roślina zanurzona, zasiedlająca nurt rzeczy, moczarka kanadyjska *Elodea canadensis*) oraz 11 gatunków helofitycznych, zasiedlające brzegi koryt rzecznych. Najczęściej występującym gatunkiem obcym, zarówno w 2011 jak i 2016 r. była moczarka kanadyjska, zidentyfikowana w 2011 r. na 19 stanowiskach, (27%) a 2016 r. na 25 stanowiskach (36%). Kolejne cztery gatunki, stwierdzone na ponad 10% stanowisk, zarówno obecnie, jak i w poprzednich badaniach, to rdestowiec japoński, niecierpek drobnokwiatowy, niecierpek gruczołowaty oraz kolczurka klapowana. Pozostałe siedem gatunków pojawiało się incydentalnie na badanych stanowiskach (1-3 stanowiska). Generalnie, można zauważyć wzrost liczby stanowisk „zainfekowanych” gatunkami obcymi pomiędzy dwoma okresami badań. Koryta rzek stanowią bardzo dogodny korytarz ekologiczny dla przemieszczania się gatunków, w tym również gatunków inwazyjnych, dlatego też siedliska te są podatne na inwazję gatunków obcych.

V. UWAGI DO METODYKI I PROPOZYCJE ZMIAN RZECZYWISTYCH I INNYCH NA PODSTAWIE PROWADZONYCH BADAŃ

Aktualna metodyka jest jak najbardziej wykonalna i skuteczna w ocenie stanu zachowania siedliska, zakłada jednak analizę aż 14 wskaźników dla parametru „Specyficzna struktura i funkcje”. Jest to zdecydowanie najwięcej spośród wszystkich metodyk wodnych (zazwyczaj 5-6 wskaźników). Wskazane jest rozważenie możliwości uproszczenia metody, szczególnie w zakresie uproszczenia sposobu pozyskiwania wskaźników metody RHS. Obecnie, metoda zakłada znajomość i stosowanie dość skomplikowanych metod badawczych (MOOR, RHS), zarówno czaso- i pracochłonnych, jak i wymagających specjalistycznego szkolenia. Ze względu na przyjęcie przez

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculon fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

GIOŚ na potrzeby badań rzek w ramach PMŚ uproszczonej wersji metody RHS – wskaźnika HIR (Hydromorfologiczny Indeks Rzeczny) należy w metodzie dla siedliska 3260 zastąpić metodę RHS metodą HIR. Ujednolici to sposób podejścia do oceny przekształceń hydromorfologicznych rzek w ramach monitoringu PMŚ oraz monitoringu siedlisk przyrodniczych oraz możliwi wykorzystanie jednego badania na potrzeby dwóch sieci monitoringowych. Ze względu na fakt, że metoda HIR jest nowa (przyjęta przez GIOŚ w październiku 2016 r.), jej pełne dostosowanie do potrzeb monitoringu siedlisk wymaga przetestowania i przedyskutowania w większym gronie ekspertów w ramach warsztatów planowanych w 2017 roku.

VI. SKUTECZNOŚĆ PODJĘTYCH DZIAŁAŃ OCHRONNYCH ORAZ PROPOZYCJE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH

Zbiorowiska włosieniczników i innych naczyniowych roślin zanurzonych, charakterystycznych dla siedliska 3260 rozwijają się w korytach nizinnych rzek i potoków o dobrze zachowanych, naturalnych strukturach hydromorfologicznych, umiarkowanym lub silnym przepływie wód i materiale dennym z dużym udziałem frakcji gruboziarnistej (żwir, piasek, drobne otoczaki), niewykazujących oznak nasilonej eutrofizacji. Warunkiem utrzymania dobrego stanu siedliska jest zachowanie właściwych struktur morfologicznych, warunków hydrologicznych i jakości wód rzek, poprzez niedopuszczanie do niszczenia form morfologicznych (mechaniczne niszczenie struktur korytowych, np. poprzez prace techniczne w korycie), zapobieganie zamulaniu koryta (np. na skutek działalności stawów rybnych), ochronę przed eutrofizacją (spływy z pól uprawnych w bezpośrednim otoczeniu koryta rzeczne, prowadzenie wypasu zwierząt hodowlanych w pobliżu rzeki, pojenie zwierząt w rzece). Jednym ze skuteczniejszych sposobów ochrony ekosystemów rzecznych przed spływami obszarowymi jest zachowanie lub odtworzenie stref buforowych w strefie brzegowej, które działają jak naturalne filtry ekologiczne dla zanieczyszczeń. Innym istotnym zagrożeniem dla rzek włosienicznikowych jest również rozwój infrastruktury urbanistycznej (zabudowa rozproszona i zwarta nad brzegami rzek, rozwój ciągów komunikacyjnych) oraz wykorzystanie rekreacyjne, prowadzące do mechanicznego niszczenia roślinności wodnej. Działania ochronne w tym zakresie powinny obejmować wprowadzenie regulacji prawnych, ograniczających możliwość nadmiernej penetracji w koryto rzeczne oraz jego bezpośrednie sąsiedztwo. W zakresie ochrony siedliska przed obcymi gatunkami roślin powszechnie stosowaną praktyką jest eliminacja tych gatunków przez ich mechaniczne usuwanie (wykaszenie, wycinanie), chociaż skuteczność tych działań nie została do końca pozytywnie zweryfikowana.

VII. INNE UWAGI

Brak

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

VIII. WYKONAWCY MONITORINGU

Tab. 11 Eksperci lokalni badanych stanowisk siedliska przyrodniczego Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* 3260 wg obszarów Natura 2000, monitoring skończony

Lp.	Lokalizacja stanowiska				Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Nazwisko eksperta lokalnego (wykonawcy monitoringu)	
	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Region biogeograficzny			poprzednio	teraz
							w latach 2009-2011	2016
1.	PLH020050	Dolina Dolnej Kwisy	lubuskie, Bory Dolnośląskie	CON	3993	Kwisa - Trzebów	Daniel Gebler	Daniel Gebler
2.	PLH020086	Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej	lubuskie, Bory Dolnośląskie	CON	3866	Nysa Łużycka - Pieńsk	Daniel Gebler	Daniel Gebler
3.	PLH080052	Jeziora Brodzkie	lubuskie, Kotlina Zasięcka	CON	4082	Rów otaczający Staw Nabłocie	Barbara Nagengast	Daniel Gebler
4.	PLH200006	Ostoja Knyszyńska	podlaskie, Wysoczyzna Białostocka	CON	3844	Płoska - Kołodno	Daniel Gebler	Daniel Gebler
5.	PLH220026	Sandr Brdy	pomorskie, Równina Charzykowska	CON	4006	Kulawa - Wawrzonowo, Laska	Marta Szwabińska	Daniel Gebler
6.	PLH220038	Dolina Wieprzy i Studnicy	zachodniopomorskie, Równina Słupska	CON	3834	Wieprza - Stary Kraków	Daniel Gebler	Daniel Gebler
7.	PLH220038	Dolina Wieprzy i Studnicy	zachodniopomorskie, Wysoczyzna Polanowska	CON	3805	Pokrzywna - ujście	Daniel Gebler	Daniel Gebler
8.	PLH220052	Dolina Słupi	pomorskie, Równina Słupska	CON	3827	Kwacza - Kwakowo	Marta Szwabińska	Daniel Gebler
9.	PLH220052	Dolina Słupi	pomorskie, Równina Słupska	CON	3828	Kamienna - Skarszów Dolny	Marta Szwabińska	Daniel Gebler
10.	PLH220052	Dolina Słupi	pomorskie, Równina Słupska	CON	3829	Żelkowa Woda - Żelkówko	Marta Szwabińska	Daniel Gebler
11.	PLH260001	Dolina Krasnej	świętokrzyskie, Płaskowyż Suchedniowski	CON	3998	Krasna - Modrzewina	Daniel Gebler	Daniel Gebler
12.	PLH260018	Dolina Górnej Pilicy	łódzkie, Niecka Włoszczowska	CON	3869	Krztynia - Tęgobórz	Daniel Gebler	Marta Szwabińska
13.	PLH260018	Dolina Górnej Pilicy	łódzkie, Niecka Włoszczowska	CON	3983	Biała Lelowska - Koniecpol	Marta Szwabińska	Marta Szwabińska
14.	PLH280001	Dolina Drwęcy	kujawsko-pomorskie, Garb Lubawski	CON	3854	Grabczek - Kolonia Szyldek	Daniel Gebler	Daniel Gebler

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Lokalizacja stanowiska				Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Nazwisko eksperta lokalnego (wykonawcy monitoringu)	
	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Region biogeograficzny			poprzednio	teraz
							w latach 2009-2011	2016
15.	PLH280005	Puszcza Romincka	warmińsko-mazurskie, Puszcza Romincka	CON	3853	Błędzianka - most niedaleko granicy z Rosją	Daniel Gebler	Daniel Gebler
16.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	wielkopolskie, Równina Drawska	CON	3401	Drawa - Mostniki	Piotr Klimaszuk	Karol Pietruczuk
17.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	wielkopolskie, Równina Drawska	CON	3925	Płociczna	Ryszard Piotrowicz	Karol Pietruczuk
18.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	wielkopolskie, Równina Drawska	CON	3926	Korytnica	Ryszard Piotrowicz	Karol Pietruczuk
19.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	wielkopolskie, Równina Drawska	CON	3927	Drawa - poniżej ujścia Płocicznej	Piotr Klimaszuk	Karol Pietruczuk
20.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	wielkopolskie, Równina Drawska	CON	3928	Drawa - Kotlina	Piotr Klimaszuk	Karol Pietruczuk
21.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	wielkopolskie, Równina Drawska	CON	3931	Drawa - poniżej ujścia Mierzęckiej Strugi	Piotr Klimaszuk	Karol Pietruczuk
22.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	wielkopolskie, Równina Drawska	CON	3932	Drawa - Sitnica	Ryszard Piotrowicz	Karol Pietruczuk
23.	PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	wielkopolskie, Równina Drawska	CON	3933	Drawa - Zatom	Ryszard Piotrowicz	Karol Pietruczuk
24.			dolnośląskie, Góry Kaczawskie	CON	3861	Bóbr - Siedlęcín	Daniel Gebler	Daniel Gebler
25.			dolnośląskie, Góry Kamienne	CON	3832	Czarnuszka - Lubawka	Marta Szwabińska	Daniel Gebler
26.			dolnośląskie, Góry Kamienne	CON	3858	Zadrna - Czadrów	Krzysztof Szoszkiewicz	Daniel Gebler
27.			dolnośląskie, Góry Kamienne	CON	3859	Bóbr - Błażkowa	Krzysztof Szoszkiewicz	Daniel Gebler
28.			dolnośląskie, Góry Żłote	CON	3836	Biała Łądecka - Żelazno	Marta Szwabińska	Karol Pietruczuk
29.			dolnośląskie, Góry Żłote	CON	3863	Kanał od Białej Łądeckiej - Żelazno	Daniel Gebler	Karol Pietruczuk
30.			dolnośląskie, Góry Żłote	CON	3877	Biała Łądecka - Odrzychowice Kłodzkie	Daniel Gebler	Karol Pietruczuk
31.			dolnośląskie, Kotlina Kłodzka	CON	3833	Bystrzyca Dusznicka - Kłodzko	Marta Szwabińska	Karol Pietruczuk
32.			dolnośląskie, Kotlina Kłodzka	CON	3985	Nysa Kłodzka - Krosnowice Kłodzkie	Krzysztof Szoszkiewicz	Karol Pietruczuk

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Lokalizacja stanowiska				Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Nazwisko eksperta lokalnego (wykonawcy monitoringu)	
	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Region biogeograficzny			poprzednio	teraz
							w latach 2009-2011	2016
33.			dolnośląskie, Pogórze Izerskie	CON	3862	Kwisa - Gryfów Śląski	Daniel Gebler	Daniel Gebler
34.			dolnośląskie, Równina Legnicka	CON	3874	Kaczawa - Legnica	Daniel Gebler	Daniel Gebler
35.			lubelskie, Równina Biłgorajska	CON	3880	Szum - Górecko Kościelne	Krzysztof Szoszkiewicz	Daniel Gebler
36.			lubuskie, Bory Dolnośląskie	CON	3871	Czarna Wielka - Kolonia Łaski	Daniel Gebler	Daniel Gebler
37.			lubuskie, Bory Dolnośląskie	CON	3872	Czarna Mała - Iłowa	Daniel Gebler	Daniel Gebler
38.			lubuskie, Bory Dolnośląskie	CON	3873	Czernica - Czyżówek	Daniel Gebler	Daniel Gebler
39.			lubuskie, Kotlina Gorzowska	CON	3860	Lenka - Słońsk	Krzysztof Szoszkiewicz	Daniel Gebler
40.			lubuskie, Kotlina Zasięcka	CON	4080	Wodra	Barbara Nagengast	Daniel Gebler
41.			lubuskie, Obniżenie Nowosolskie	CON	4084	Kurka (Górzynka)	Natalia Kuczyńska-Kippen	Daniel Gebler
42.			łódzkie, Niecka Włoszczowska	CON	3995	Liswarta - Kule	Marta Szwabińska	Marta Szwabińska
43.			opolskie, Dolina Nysy Kłodzkiej	CON	4025	Biała Głuchołaska - Przełęk	Marta Szwabińska	Marta Szwabińska
44.			opolskie, Obniżenie Otmuchowskie	CON	3878	Raczyna - Otmuchów	Krzysztof Szoszkiewicz	Marta Szwabińska
45.			opolskie, Pradolina Wrocławska	CON	3842	Prószkowski Potok - Niewodniki	Daniel Gebler	Marta Szwabińska
46.			opolskie, Równina Grodkowska	CON	3875	Parski Potok - Łukowice Brzeskie	Daniel Gebler	Marta Szwabińska
47.			opolskie, Równina Opolska	CON	3839	Czarnka - Opole Groszowice	Daniel Gebler	Marta Szwabińska
48.			opolskie, Równina Opolska	CON	3843	Kanał od Stobrawy - Krogulna	Daniel Gebler	Marta Szwabińska
49.			opolskie, Równina Opolska	CON	3879	Rów Antoniów - Jedlice	Krzysztof Szoszkiewicz	Marta Szwabińska

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Lokalizacja stanowiska				Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Nazwisko eksperta lokalnego (wykonawcy monitoringu)	
	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Region biogeograficzny			poprzednio	teraz
							w latach 2009-2011	2016
50.			podlaskie, Równina Augustowska	CON	3850	Rospuda - Raczki	Daniel Gebler	Daniel Gebler
51.			podlaskie, Równina Augustowska	CON	3851	Czarna Hańcza - Sobolewo	Daniel Gebler	Daniel Gebler
52.			podlaskie, Wysoczyzna Białostocka	CON	3849	Czarna - Sochonie	Daniel Gebler	Daniel Gebler
53.			pomorskie, Wysoczyzna Damnicka	CON	3830	Łupawa - Smoldzino	Marta Szwabińska	Daniel Gebler
54.			śląskie, Obniżenie Górnej Warty	CON	3845	Warta - Częstochowa	Marta Szwabińska	Marta Szwabińska
55.			śląskie, Obniżenie Górnej Warty	CON	3988	Stradomka - Częstochowa	Marta Szwabińska	Marta Szwabińska
56.			śląskie, Próg Lelowski	CON	3870	Wiercica - Przyrów	Daniel Gebler	Marta Szwabińska
57.			śląskie, Próg Lelowski	CON	3881	Białka - Browarek	Krzysztof Szoszkiewicz	Marta Szwabińska
58.			śląskie, Równina Opolska	CON	3989	Mała Panew - Brusiek	Daniel Gebler	Marta Szwabińska
59.			śląskie, Równina Pszczyńska	CON	3868	Korzenica - ujście do Pszczyńki	Iga Lewin	Marta Szwabińska
60.			warmińsko-mazurskie, Garb Lubawski	CON	4063	Wel - poniżej Jeziora Lidzbarskiego	Daniel Gebler	
61.			warmińsko-mazurskie, Puszcza Romincka	CON	3852	Jarka - Jurkiszki	Daniel Gebler	Daniel Gebler
62.			warmińsko-mazurskie, Równina Kurpiowska	CON	4022	Pisa - Wincenta	Marta Szwabińska	Daniel Gebler
63.			warmińsko-mazurskie, Równina Urszulewska	CON	3876	Wel - Fiugajki	Daniel Gebler	Daniel Gebler
64.			wielkopolskie, Dolina Gwdy	CON	3653	Rurzyca - Krępsko	Daniel Gebler	Krzysztof Szoszkiewicz
65.			wielkopolskie, Dolina Gwdy	CON	3774	Piława - Szwecja	Marta Szwabińska	Krzysztof Szoszkiewicz

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

Lp.	Lokalizacja stanowiska				Id stanowiska	Nazwa stanowiska	Nazwisko eksperta lokalnego (wykonawcy monitoringu)	
	Kod obszaru Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo, kraina geograficzna	Region biogeograficzny			poprzednio	teraz
							w latach 2009-2011	2016
66.			wielkopolskie, Dolina Gwdy	CON	3857	Płytnica - Płytnica	Krzysztof Szoszkiewicz	Krzysztof Szoszkiewicz
67.			wielkopolskie, Kotlina Gorzowska	CON	3864	Kończak - Stobnica	Daniel Gebler	Krzysztof Szoszkiewicz
68.			wielkopolskie, Pojezierze Szczecineckie	CON	3855	Czarna - Okonek	Krzysztof Szoszkiewicz	Krzysztof Szoszkiewicz
69.			wielkopolskie, Równina Wrzesińska	CON	3838	Rudnik - Unia	Daniel Gebler	Daniel Gebler
70.			zachodniopomorskie, Równina Słupska	CON	3804	Kanał Miejski - Sławno	Daniel Gebler	Daniel Gebler
71.			zachodniopomorskie, Równina Słupska	CON	3807	Grabowa - Sulechówko	Daniel Gebler	Daniel Gebler

IX. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE WYNIKÓW MONITORINGU SIEDLISKA PRZYRODNICZEGO NIZINNE I PODGÓRSKIE RZEKI ZE ZBIOROWISKAMI WŁOSIENICZNIKÓW *RANUNCION FLUITANTIS* 3260

OCENA SIEDLISKA NA STANOWISKACH

Poniżej przedstawiono wstępne syntetyczne zestawienie stanu ochrony (oceny ogólnej) stanowisk siedliska 3260 Jeziora lobeliowe, badanych w roku 2011 (71 stanowisk) oraz w roku 2016 (70 stanowisk), gdzie kolor zielony oznacza stan właściwy (FV), żółty niezadowolający (U1) a czerwony zły (U2).

W roku 2016 badania siedliska przyrodniczego 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* prowadzone były na 70 stanowiskach. Spośród 71 stanowisk, wyznaczonych do badań w obrębie siedliska 3260 w roku 2011, jedno stanowisko (Wel – poniżej Jeziora Lidzbarskiego) zostało wskazane do usunięcia. Na obszarach Natura 2000 położone są 23 stanowiska siedliska 3260, reprezentujące łącznie 12 obszarów, przy czym liczba stanowisk w obrębie poszczególnych obszarów była zróżnicowana: PLH320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej (8 stanowisk), PLH220052 Dolina Słupi (3), PLH220038 Dolina Wieprzy i

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników Ranuncion fluitantis, cała Polska - podsumowanie

Studnicy (2), PLH260018 Dolina Górnej Pilicy (2), PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy (1), PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej (1), PLH080052 Jeziora Brodzkie (1), PLH200006 Ostoja Knyszyńska (1), PLH220026 Sandr Brdy (1), PLH260001 Dolina Krasnej (1), PLH280001 Dolina Drwęcy (1), PLH280005 Puszcza Romincka (1).

W roku 2016 badania stanowisk reprezentujących siedlisko 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników Ranuncion fluitantis przeprowadzone zostały zgodnie z obowiązującą metodyką z uwzględnieniem erraty, dotyczącej sposobu przeprowadzenia oceny ogólnej, wprowadzonej do tekstu we wrześniu 2015 r. Na podstawie badań z 2016 r. zaproponowana została wstępna modyfikacja metodyki.

1. Ocena ogólna:

W puli 70 stanowisk siedliska 3260, badanych w 2016 roku, 26% zostało ocenionych jako we właściwym stanie ochrony (18 stanowisk z oceną FV), połowa jako w stanie niezadowolającym (35 stanowisk z oceną U1) i 24% jako w stanie złym (17 stanowisk z oceną U2; Rys. 1b). Zdecydowanie najczęstszą przyczyną złej oceny większości stanowisk była obniżona ocena parametru Specyficzna struktura i funkcje, wynikająca najczęściej ze niezadowolającej lub złej kondycji roślinności charakterystycznej (U2 parametru Specyficzna struktura i funkcje). Na kilku stanowiskach odnotowano całkowitą degradację siedliska pod względem wszystkich lub większości ocenianych parametrów (stanowiska Czarnka - Opole Groszowice, Kanał od Stobrawy – Krogulna czy Rów Antoniów - Jedlice). Analizując rozmieszczenie geograficzne badanych stanowisk można stwierdzić, że generalnie najgorszy stan siedliska notowano w południowej części Polski, w dolinie Odry.

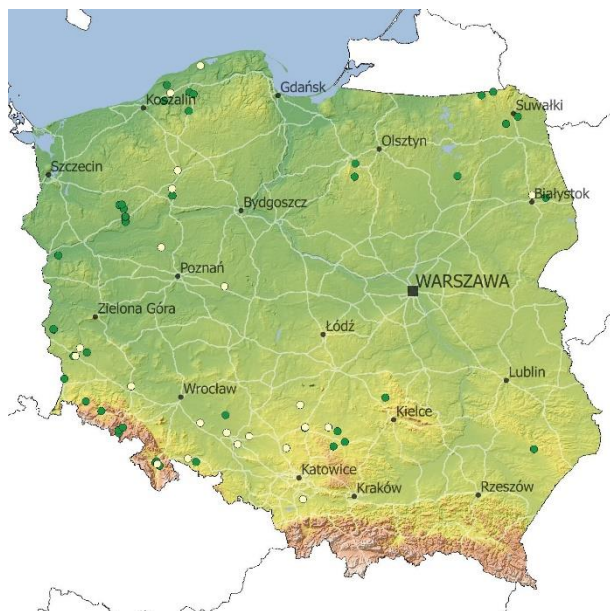
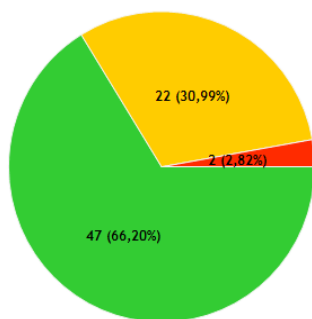
W porównaniu z poprzednimi badaniami siedliska, obserwowano bardzo rażący spadek liczby i udziału stanowisk we właściwym stanie zachowania (z 47 stanowisk ocenionych na FV w roku 2011 do zaledwie 18 w roku 2016), oraz wzrost liczby i udziału stanowisk w stanie niewłaściwym (odpowiednio 22 i 35 stanowisk ocenionych na U1 w tych dwóch okresach) oraz złym (wzrost liczby stanowisk ocenionych na U2 w 2011 r. z 2 do aż 17 w roku 2016; rys. 1a i 1b). Należy tu jednak podkreślić, że to pozornie drastyczne pogorszenie się stanu zachowania siedliska 3260, wynikało w dużej mierze z zastosowania erraty, wprowadzającej zmianę do metodyki wyprowadzania ocen ogólnych zgodnie z zasadą „najgorszy decyduje”. Wprowadzenie nowej metody wyprowadzania oceny spowodowało obniżenie ocen aż na 29 stanowiskach (które byłyby ocenione wyżej, gdyby stosować dotychczasową metodę oceny). Jednocześnie stosowanie nowej procedury powoduje, że drastyczne zmiany stanu ochrony widoczne na poziomie oceny ogólnej nie są w pełni odzwierciedlone na poziomie ocen dla poszczególnych parametrów (te same oceny parametrów mogą dawać różną ocenę ogólną w dwóch okresach badań). Oznacza to, że wprowadzenie nowego sposobu oceny stanu ochrony siedliska 3260 czyni porównanie ocen pomiędzy dwoma okresami badań wysoce niewiarygodnym.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

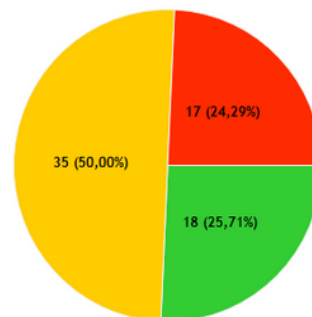
Rys. 1a. Parametr: OCENA OGÓLNA
Liczba stanowisk siedliska 3260 i udział procentowy w poszczególnych stanach ochrony w roku 2011

Kolory na wykresie i mapie oznaczają stan ochrony:
FV właściwy **U1** niezadawalający **U2** zły **XX** niezany
 Na wykresie podano liczbę stanowisk/obszarów i udział procentowy w poszczególnych stanach ochrony.

Rys. 1b. Parametr: OCENA OGÓLNA
Liczba stanowisk siedliska 3260 i udział procentowy

Kolory na wykresie i mapie oznaczają stan ochrony:
FV właściwy **U1** niezadawalający **U2** zły **XX** niezany
 Na wykresie podano liczbę stanowisk/obszarów i udział procentowy w poszczególnych stanach ochrony.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculon fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

Najważniejszymi oddziaływaniami i zagrożeniami dla siedliska, które zostały zidentyfikowane na największej liczbie stanowisk badanych w 2016 roku, były te związane z działalnością rolniczą (głównie wykaszanie traw, wypas zwierząt hodowlanych nad brzegami rzek oraz występowanie pól uprawnych w bezpośrednim otoczeniu rzeki, odnotowane na ponad połowie stanowisk, zazwyczaj z dużym nasileniem i o znacznym wpływie negatywnym), presja ze strony terenów zurbanizowanych, jak rozbudowa zabudowy rozproszonej nad brzegami rzek, rozwój infrastruktury komunikacyjnej oraz związane z tym ścieki (notowane na około 30% stanowisk z dużym lub umiarkowanym wpływem negatywnym), oraz leśnictwo w rozumieniu prowadzonej gospodarki leśnej w bezpośrednim otoczeniu rzeki (27% stanowisk). Nie bez znaczenia pozostaje też wykorzystanie rekreacyjne, w tym sporty wodne, które przyczyniają się do mechanicznego niszczenia roślinności wodnej.

2. Powierzchnia:

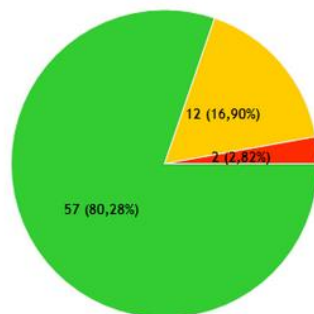
Parametr wykazywał ogólnie dobry stan zachowania w obu okresach badawczych (odpowiednio, 80 i 76% stanowisk ocenionych na FV), jednak w roku 2016 odnotowano pogorszenie oceny tego parametru na 13 stanowiskach, na 11 z FV na U1 lub U2 i na dwóch z U1 na U2 (Rys. 2a i 2b). Niekorzystne zmiany powierzchni siedliska obserwowano głównie w południowej części Polski, w dolinie rzeki Odry. Zmiany te wynikały ze spadku udziału i pokrycia gatunków włosieniczników na stanowiskach, nawet do całkowitego ich wycofywania się (oceny U2). Przyczyną takiego stanu były pogorszone warunki siedliskowe w korycie rzeczonym (głównie zmiany hydromorfologiczne, rzadziej spadek jakości wód), a także naturalna dynamika zbiorowisk włosieniczników w wodach płynących.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

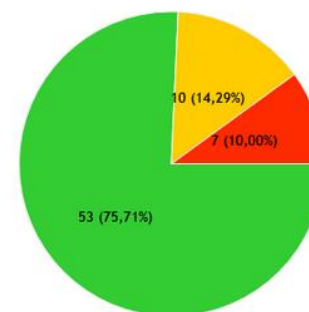
Rys. 2a. Parametr: POWIERZCHNIA SIEDLISKA
Liczba stanowisk siedliska 3260 i udział procentowy w poszczególnych stanach ochrony w roku 2011

Kolory na wykresie i mapie oznaczają stan ochrony:
FV właściwy **U1** niezadawalający **U2** Zły **XX** niezany
 Na wykresie podano liczbę stanowisk/obszarów i udział procentowy w poszczególnych stanach ochrony.

Rys. 2b. Parametr: POWIERZCHNIA SIEDLISKA
Liczba stanowisk siedliska 3260 i udział procentowy w poszczególnych stanach ochrony w roku 2016

Kolory na wykresie i mapie oznaczają stan ochrony:
FV właściwy **U1** niezadawalający **U2** Zły **XX** niezany
 Na wykresie podano liczbę stanowisk/obszarów i udział procentowy w poszczególnych stanach ochrony.

3. Specyficzna struktura i funkcje:

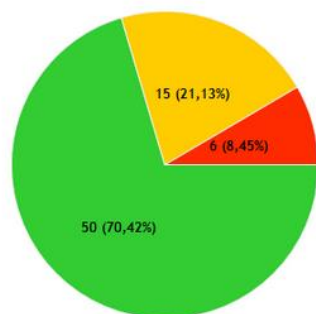
Pod względem tego parametru siedlisko 3260 reprezentuje wszystkie trzy stany zachowania w proporcjach 63% stanowiska ocenionych na FV, 27% na U1 oraz 10% na U2. W ujęciu całościowym, parametr wykazywał się stosunkowo wysoką stabilnością ocen pomiędzy dwoma okresami badań, gdzie stosunek stanowisk ocenionych na FV w 2011 i 2016 r. wynosił odpowiednio 70 i 63%, na U1 21 i 27%, a na U2 8 i 10% (rys. 3a i 3b). W 2016 roku 13 stanowisk zostało ocenionych na podstawie tego parametru gorzej niż w badaniach poprzednich (głównie pogorszenie z FV na U1 lub U2), natomiast na ośmiu stanowiskach zanotowano poprawę tego parametru o jeden stopień (z U1 na FV na sześciu stanowiskach i z U2 na U1 na dwóch stanowiskach). Spośród 70 stanowisk, badanych w 2016 roku, 49 (70%) zachowało ocenę parametru niezmienną w stosunku do poprzedniego badania.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

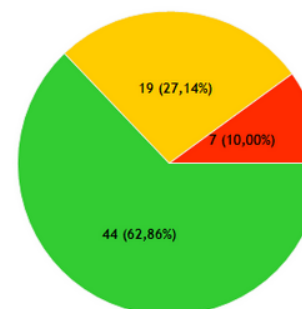
Rys. 3a. Parametr: SPECYFICZNA STRUKTURA I FUNKCJE
Liczba stanowisk siedliska 3260 i udział procentowy w poszczególnych stanach ochrony w roku 2011

Kolory na wykresie i mapie oznaczają stan ochrony:
FV właściwy **U1** niezadowolający **U2** Zły **XX** nieznanym
 Na wykresie podano liczbę stanowisk/obszarów i udział procentowy w poszczególnych stanach ochrony.

Rys. 3b. Parametr: SPECYFICZNA STRUKTURA I FUNKCJE
Liczba stanowisk siedliska 3260 i udział procentowy w poszczególnych stanach ochrony w roku 2016

Kolory na wykresie i mapie oznaczają stan ochrony:
FV właściwy **U1** niezadowolający **U2** Zły **XX** nieznanym
 Na wykresie podano liczbę stanowisk/obszarów i udział procentowy w poszczególnych stanach ochrony.

4. Perspektywy ochrony:

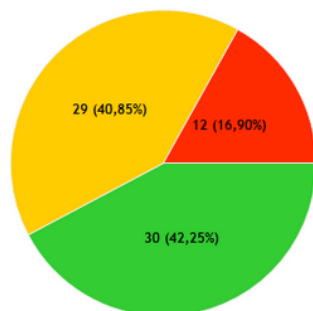
Parametr wykazuje umiarkowanie zadowolający stan w obrębie siedliska 3260, gdyż tylko nieco poniżej połowy badanych stanowisk wykazywało właściwe perspektywy ochrony, natomiast aż 38 stanowisk (54% spośród badanych w 2016 r.) zostało ocenionych, jako w stanie niezadowolającym lub złym pod względem perspektywy ochrony, co w krótkiej perspektywie czasowej może prowadzić do degradacji siedliska. Perspektywy ochrony w poprzednim okresie badań wskazywały na bardzo zbliżone proporcje stanowisk w poszczególnych stanach ochrony (rys. 4a i 4b). Czynnikiem w największym stopniu wpływającym na obniżenie tego parametru w rzekach włosienicznikowych było zagrożenie związane z dopływem ścieków z punktowych źródeł zanieczyszczeń oraz obniżenie poziomu wód (z wyschnięciem koryta rzecznej włącznie) na skutek suszy hydrologicznej lub niekorzystnych działań antropogenicznych w zlewni rzeki (rozwój terenów zurbanizowanych, wzrost udziału powierzchni utwardzonych, etc).

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

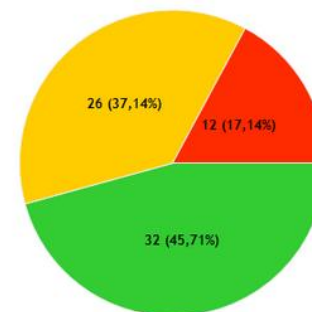
Rys. 4a. Parametr: PERSPEKTYWY OCHRONY
Liczba stanowisk siedliska 3260 i udział procentowy
w poszczególnych stanach ochrony w roku 2011

Kolory na wykresie i mapie oznaczają stan ochrony:
FV właściwy **U1** niezadawalający **U2** Zły **XX** niezany
 Na wykresie podano liczbę stanowisk/obszarów i udział procentowy w poszczególnych stanach ochrony.

Rys. 4b. Parametr: PERSPEKTYWY OCHRONY
Liczba stanowisk siedliska 3260 i udział procentowy
w poszczególnych stanach ochrony w roku 2016

Kolory na wykresie i mapie oznaczają stan ochrony:
FV właściwy **U1** niezadawalający **U2** Zły **XX** niezany
 Na wykresie podano liczbę stanowisk/obszarów i udział procentowy w poszczególnych stanach ochrony.

OCENA SIEDLISKA NA OBSZARACH NATURA 2000

Wyznaczone do monitoringu przyrodniczego stanowiska siedliska 3260 reprezentują łącznie 12 obszarów Natura 2000. Stanowiska badane w 2016 roku reprezentowały wszystkie 12 obszarów Natura 2000, przy czym liczba stanowisk w obrębie poszczególnych obszarów była zróżnicowana: PLH320046 Uroczyska Puszczy Drawskiej (8 stanowisk), PLH220052 Dolina Słupi (3), PLH220038 Dolina Wieprzy i Studnicy (2), PLH260018 Dolina Górnej Pilicy (2), PLH020050 Dolina Dolnej Kwisy (1), PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej (1), PLH080052 Jeziora Brodzkie (1), PLH200006 Ostoja Knyszyńska (1), PLH220026 Sandr Brdy (1), PLH260001 Dolina Krasnej (1), PLH280001 Dolina Drwęcy (1), PLH280005 Puszcza Romincka (1). Łącznie na obszarach Natura 2000 położone są 23 stanowiska reprezentujące siedlisko 3260.

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników Ranunculion fluitantis, cała Polska - podsumowanie**Analiza stanu i zmian parametrów na obszarach Natura 2000 badanych w 2016 roku:****1. Ocena ogólna:**

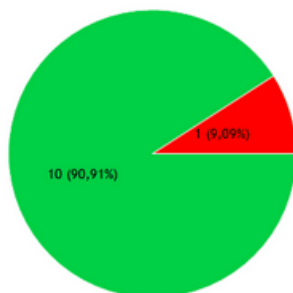
Spośród 12 obszarów Natura 2000, obejmujących stanowiska siedliska 3260, badanych w 2016 roku, sześć (50%) zostało ocenionych jako we właściwym stanie ochrony (FV), cztery (33%) jako w stanie niezadowalającym (U1) i dwa obszary (PLH220026 Sandr Brdy i PLH080052 Jeziora Brodzkie) jako w stanie złym (U2). Proporcje te bardzo istotnie różniły się od wyników oceny, przeprowadzonych na podstawie badań w 2011 roku, gdyż wówczas aż 11 z 12 obszarów charakteryzowało się właściwym stanem ochrony i tylko jeden obszar był w stanie złym (i był to obszar PLH220026 Sandr Brdy). Należy tu bardzo wyraźnie podkreślić, że to pozornie drastyczne pogorszenie się stanu zachowania siedliska 3260, wynikało w dużej mierze z zastosowania erraty, wprowadzającej zmianę do metodyki wyprowadzania ocen ogólnych zgodnie z zasadą „najgorszy decyduje”. Wprowadzenie nowej metody wyprowadzania oceny spowodowało obniżenie ocen na wszystkich czterech obszarach ocenionych obecnie na U1 oraz jednego ocenionego na U2 (które byłyby ocenione na FV, gdyby stosować dotychczasową metodę oceny). Jednocześnie stosowanie nowej procedury powoduje, że drastyczne zmiany stanu ochrony widoczne na poziomie oceny ogólnej nie są w pełni odzwierciedlone na poziomie ocen dla poszczególnych parametrów (te same oceny parametrów mogą dawać różną ocenę ogólną w dwóch okresach badań). **Oznacza to, że wprowadzenie nowego sposobu oceny stanu ochrony siedliska 3260 czyni porównanie ocen pomiędzy dwoma okresami badań wysoce niewiarygodnym.**

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

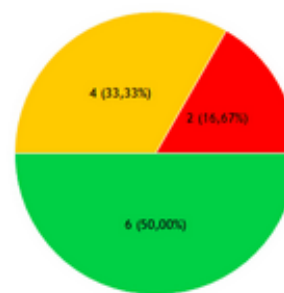
Rys. 5a. Parametr: OCENA OGÓLNA
Liczba obszarów Natura2000 z siedliskiem 3260 i udział procentowy w poszczególnych stanach ochrony w roku 2011

Kolory na wykresie i mapie oznaczają stan ochrony:
FV właściwy **U1** niezadawalający **U2** zły **XX** nieznamy
 Na wykresie podano liczbę stanowisk/obszarów i udział procentowy w poszczególnych stanach ochrony.

Rys. 5b. Parametr: OCENA OGÓLNA
Liczba obszarów Natura2000 z siedliskiem 3260 i udział procentowy w poszczególnych stanach ochrony w roku 2016

Kolory na wykresie i mapie oznaczają stan ochrony:
FV właściwy **U1** niezadawalający **U2** zły **XX** nieznamy
 Na wykresie podano liczbę stanowisk/obszarów i udział procentowy w poszczególnych stanach ochrony.

2. Powierzchnia:

W roku 2016 parametr wykazywał właściwy stan zachowania na większości obszarów Natura 2000 (7 z 12 obszarów ocenione na FV), na czterech obszarach parametr ten został oceniony na U1 (PLH280005 Puszcza Romincka i PLH280001 Dolina Drwęcy), a na jednym na U2 (PLH220026 Sandr Brdy z jednym stanowiskiem: Kulawa – Wawrzonowo, Laska). W porównaniu z badaniami przeprowadzonymi w 2011 roku, odnotowano pogorszenie oceny tego parametru na dwóch obszarach: PLH020086 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej oraz PLH260001 Dolina Krasnej z FV na U1. Niekorzystne zmiany powierzchni siedliska wynikały ze spadku udziału lub całkowitego wycofania się roślinności charakterystycznej ze stanowiska, głównie na skutek obniżenia poziomu wód lub postępującej eutrofizacji. Pozostałe 10 obszarów nie zmieniło oceny tego parametru, z czego siedem zachowało ocenę FV, dwa ocenę U1 a jedno ocenę U2.

3. Specyficzna struktura i funkcje:

Pod względem tego parametru siedlisko 3260 na obszarach Natura 2000 wykazywało generalnie właściwy stan zachowania, gdyż 10 obszarów z 12 zostało ocenionych na FV, a tylko po jednym obszarze na U1 (PLH220026 Sandr Brdy) oraz U2 (PLH080052 Jeziora Brodzkie), i tylko te właśnie obszary wykazały pogorszenie stanu pod względem parametru Specyficzna struktura i funkcje w stosunku do badań przeprowadzonych w 2011 roku. Pogorszenie parametru na obszarze Sandr Brdy, obejmującym tylko jedno stanowisko (Kulawa – Wawrzonowo, Laska) wynikało z postępującej na stanowisku eutrofizacji wód i zamulania dna koryta rzeki, co doprowadziło do

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

wycofania się roślinności charakterystycznej (włosieniczników). Pogorszenie parametru na obszarze Jeziora Brodzkie, również obejmującego tylko jedno stanowisko (Rów otaczający Staw Nabłocie), wynikało z wycofania się gatunków charakterystycznych ze stanowiska, prawdopodobnie na skutek zmian w korycie rzecznym w związku z pracami w pobliskim stawie rybnym.

4. Perspektywy ochrony:

Parametr wykazuje właściwy stan na wszystkich 12 analizowanych obszarach, obejmujących stanowiska siedliska 3260, gdyż zarówno w roku 2011, jak i 2016 wszystkie obszary zostały ocenione na FV pod względem tego parametru.

5. Aktualne oddziaływania:

W roku 2016, na obszarach Natura 2000 obejmujących siedlisko 3260 zidentyfikowano 10 kategorii aktualnych oddziaływań, z których jedynie leśnictwo (prowadzenie gospodarki leśnej w bezpośrednim otoczeniu koryta rzecznego) zostało zidentyfikowane na większości obszarów (8 z 12 obszarów). Wpływ tego oddziaływania został oceniony jako neutralny o umiarkowanym lub dużym natężeniu. Pozostałe oddziaływania zidentyfikowano na pojedynczych obszarach i obejmowały one różne formy działalności rolniczej (głównie koszenie) oraz wpływ terenów zurbanizowanych (zabudowa rozproszona), zazwyczaj o neutralnym lub umiarkowanie negatywnym wpływie. Tylko na jednym obszarze stwierdzono silny negatywny wpływ turystyki oraz na jednym obszarze silny negatywny wpływ modyfikacji przepływu rzeczno-

Podczas badań przeprowadzonych w 2011 roku stwierdzono w prawdzie tylko sześć kategorii oddziaływań występujących na 10 obszarach, jednak różnice w liczbie kategorii wynikały z różnej dokładności klasyfikacji oddziaływań. Generalnie, w latach ubiegłych identyfikowano te same presje na obszarach, z gospodarką leśną, jako najczęstszym typem oddziaływania (siedem obszarów) o neutralnym wpływie oraz terenami zurbanizowanymi i turystyką, jako oddziaływaniami notowanymi na pojedynczych obszarach.

W przypadku większości obszarów stwierdzono brak zmian zarówno w kategorii oddziaływań, jak i ich intensywności pomiędzy badaniami w roku 2011 a 2016. Stwierdzona poprawa w oddziaływaniu obszarów zurbanizowanych na dwóch obszarach wynika najprawdopodobniej z subiektywizmu ocen w dwóch badaniach (trudno oczekiwać, że zabudowa rozproszona, stwierdzona w 2011 nagle zanikła w 2016 roku). Na trzech obszarach stwierdzono pogorszenie oddziaływania w zakresie akwakultury słodkowodnej (wpływ stawów), nasilenia presji turystycznej oraz modyfikacji przepływu wód w korycie rzeczno-

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2016-2018

3. Sprawozdanie z monitoringu siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*, cała Polska - podsumowanie

6. Zagrożenia:

Na badanych obszarach Natura 2000 zidentyfikowano bardzo niewielką liczbę przewidywanych zagrożeń dla siedliska 3260 i zagrożenia te obejmowały przede wszystkim wzrost intensywności wykorzystania turystycznego (sporty wodne i inne formy rekreacji i czynnego wypoczynku nad wodą, co prowadzi do wydeptywania i mechanicznego niszczenia roślinności charakterystycznej). Na jednym obszarze istotnym zagrożeniem była modyfikacja przepływu w korycie rzeczonym. W latach ubiegłych wskazywano również zagrożenie ze strony rozwoju terenów zurbanizowanych (wzrost udziału zabudowy rozproszonej nad brzegami rzek), które nie zostało wskazane w roku 2016.

Na badanych obszarach Natura 2000 zidentyfikowano bardzo niewielką liczbę przewidywanych zagrożeń dla siedliska 3260 i zagrożenia te obejmowały przede wszystkim wzrost intensywności wykorzystania turystycznego (sporty wodne i inne formy rekreacji i czynnego wypoczynku nad wodą, co prowadzi do wydeptywania i mechanicznego niszczenia roślinności charakterystycznej). Na jednym obszarze istotnym zagrożeniem była modyfikacja przepływu w korycie rzeczonym. W latach ubiegłych wskazywano również zagrożenie ze strony rozwoju terenów zurbanizowanych (wzrost udziału zabudowy rozproszonej nad brzegami rzek), które nie zostało wskazane w roku 2016.

Oceny parametrów dla regionu kontynentalnego:

Powierzchnia siedliska – FV,

Struktura i funkcje – FV,

Perspektywy ochrony – U1 ,

Ocena ogólna – U1